

до записки
[Handwritten signature]

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студентки Байдали Єлизавети Ігорівни _____

(ПІБ)

академічної групи 072-17-1 _____

(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування» _____

на тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «Нетікс»)» _____

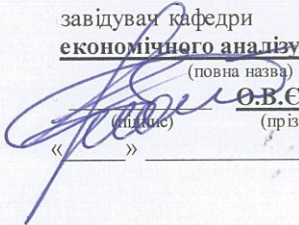
Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Цуркан І.М.	86	добре	<i>[Signature]</i>
Рецензент	Шербакова Л.А.		Відмінно	<i>[Signature]</i>
Нормоконтролер	доц. Доценко О.О.	86	добре	<i>[Signature]</i>

Дніпро
2021

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)

О.В.Срмошкіна
(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

студентці Байдалі Єлизаветі Ігорівні академічної групи 072-17-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

На тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства
(на прикладі ТОВ «Нетікс»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від 14.05.21 р. №264-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	03.05.2021- 06.05.2021
Розділ 1	Теоретичні засади фінансового планування та прогнозування на підприємстві	07.05.2021- 16.05.2021
Розділ 2	Аналіз показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Нетікс»	17.05.2021- 27.05.2021
Розділ 3	Планування фінансових показників діяльності ТОВ «Нетікс»	28.05.2021- 03.06.2021
ВИСНОВКИ		04.06.2021- 06.06.2021
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	07.06.2021- 10.06.2021

Завдання видано

(підпис керівника)

Цуркан І.М.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 19.04.2021 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 14.06.2021 р.

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

Байдала Є.І.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Байдала Є.І. Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «Нетікс»).

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». - Національний технічний університет "Дніпровська політехніка". - м. Дніпро, 2021.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування показників діяльності підприємства, які мають вплив на ефективність функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування показників діяльності підприємств.

Метою дипломної роботи є визначення та обґрунтування найкращого методу планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

У вступі обґрунтована актуальність обраної теми, поставлено мету та задачі дипломної роботи. У першому розділі досліджено методичні підходи до аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, методів планування та прогнозування показників підприємств.

У другому розділі виконано аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Нетікс».

У третьому розділі дипломної роботи визначено найкращий метод планування показників діяльності для досліджуемого підприємства.

Рекомендації щодо найкращого з розглянутих варіантів планування можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ «Нетікс».

ФІНАНСОВО–ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ, БАЛАНС, ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ, ПЛАНУВАННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, МЕТОД КОВЗНИХ СЕРЕДНІХ, МЕТОД БРАУНА, МЕТОД ЕКСПОНЕНЦІАЛЬНОГО ЗГЛАДЖУВАННЯ

ABSTRACT

Baidala Ye.I. Planning indicators of financial and economic activities of an enterprise (in terms of NETIKS ltd).

Qualification work of the bachelor in speciality 072 – “Finance, Banking and Insurance”. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2021.

The object of study in the thesis work is the process of indicators planning of the company which have an impact on the efficiency of the operation of the enterprise in modern economic conditions.

The subject of the study is theoretical, methodological and practical aspects of planning of indicators of the enterprise.

The purpose of the thesis is to define and find the best method of planning the indicators of financial and economic activity of the enterprise.

In the introduction substantiates the relevance of the chosen topic, sets the goal and objectives of the thesis. In the first section the methodical approaches to the analysis of financial and economic activity of the enterprise, methods of planning and forecasting of indicators of enterprises are researched.

In the second section the analysis of indicators of financial and economic activity of the company NETIKS ltd is described.

In the third section of the thesis the best method of indicators planning for the investigated enterprise is identified.

Recommendations on the best of the considered planning options can be applied in the further activities of NETIKS ltd.

FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY, CLASSIFICATION, BALANCE, FINANCIAL INDICATORS, PLANNING, FORECASTING, MOVING AVERAGE METHOD, BROWN'S METHOD, EXPONENTIAL SMOOTHING METHOD

ЗМІСТ

	Стр
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	10
1.1. Взаємозв'язок фінансового результату у з іншими ключовими економічними показниками в системі розвитку господарської діяльності підприємства.....	10
1.2. Методи фінансового аналізу підприємства.....	16
1.3. Методи прогнозування фінансових показників діяльності підприємств.....	28
Висновки до розділу 1.....	40
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НЕТІКС».....	43
2.1. Коротка характеристика ТОВ «Нетікс».....	43
2.2. Аналіз майнового стану ТОВ «Нетікс».....	44
2.3. Оцінка ділової активності ТОВ «Нетікс».....	49
2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства.....	52
2.5. Аналіз платоспроможності та ліквідності ТОВ «Нетікс».....	60
2.6. Аналіз показників прибутковості ТОВ «Нетікс».....	65
2.7. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Нетікс».....	68
Висновки до розділу 2.....	69
РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НЕТІКС».....	71
3.1. Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ «Нетікс» за алгоритмічними методами.....	71
3.1.1. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом ковзної середньої.....	72
3.1.2. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості	

реалізованої продукції підприємства методом експоненціального згладжування.....	77
3.1.3. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства адаптивним методом Брауна.....	82
3.2. Вибір найкращого методу прогнозування показників діяльності підприємства ТОВ «Нетікс».....	89
Висновки до розділу 3.....	91
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансове планування є визначною складовою процесу управління діяльністю та розвитком вітчизняних суб'єктів господарювання. У процесі його здійснення окреслюють головні цілі та завдання існуючого бізнесу або передбачують чіткі орієнтири для новостворених фірм, розробляється план для їх здобування в сучасних ринкових умовах господарювання значення фінансового планування часто недооцінюють. Досвід багатьох суб'єктів господарювання розвинених країн показує, що за сучасного ринку та жорсткої конкуренції на ньому, фінансове планування є однією з найважливіших умов їхньої успішної діяльності. Це зумовлює необхідність проведення наукового дослідження проблематики фінансового планування в діяльності суб'єктів господарювання України.

Водночас, особливого значення набуває підвищення ефективності фінансового планування підприємств в умовах інтеграції України у світове господарство та європейський економічний простір зокрема.

Теоретичні та практичні аспекти аналізу і прогнозування фінансового стану та фінансових показників підприємства глибоко досліджені у працях вітчизняних вчених: Білик М.Д., Бланка І.О., Буряка Л.Д., Василика О.Д., Даниленко А.І., Загородніого А.Г., Зятковського І.В., Костирко Л.А., Нестор О.Ю., Сенчагова В.К., Огородник С.Я., Опаріна В.М, Павлюк К.В., Поддєрьогіна А.М., Романенко О.Р., Федосова В.М. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є визначення та обґрунтування найкращого методу планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи поставлені та вирішені такі задачі:

- узагальнено існуючі методики аналізу фінансового стану підприємства;
- розкрито методи фінансового планування та прогнозування фінансово – господарської діяльності підприємства;
- проаналізовано фінансовий стан підприємства;

- визначено найкращий метод планування показників діяльності підприємства;

- розраховано прогностні показники валового прибутку;

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування показників діяльності підприємства, які мають вплив на ефективність функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування показників діяльності підприємств.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань, поставлених у дослідженні, використовувалися такі загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання: діалектичного пізнання (при дослідженні особливостей фінансового планування і прогнозування підприємств), фінансового аналізу (в процесі аналізу фінансової звітності ТОВ «Нетікс»), теоретичного узагальнення і системного аналізу (при систематизації методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємств), метод прогностної екстраполяції (для прогнозування фінансових показників діяльності підприємства), графічний і табличний (під час наочного подання результатів проведеного дослідження та встановлення зв'язку між ними).

Інформаційна база. Теоретичну і методичну основу дослідження склали загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо аналізу та планування фінансово-господарської діяльності підприємства підприємств, чинні законодавчі та нормативні акти України та звітні дані досліджуємого підприємства.

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Прикладна цінність. Пропозиції кваліфікаційної роботи щодо планування показників діяльності ТОВ «Нетікс» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення бакалаврської дипломної роботи, її теоретичні та практичні висновки і рекомендації доповідались і обговорювались на студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації» (Дніпро, 19-20 травня 2021 року).

Особистий внесок. Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист одержано автором самостійно на підставі критичного аналізу літературних джерел, даних фінансової звітності підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і одного додатку. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 99 сторінок комп'ютерного тексту; робота включає 24 таблиці, 11 рисунків, 1 додаток. Список використаних джерел містить 64 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Взаємозв'язок фінансового результату у з іншими ключовими економічними показниками в системі розвитку господарської діяльності підприємства

У здійсненні виробничо-фінансової діяльності підприємств задіяна велика кількість взаємопов'язаних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Головною метою будь-якого підприємства є отримання позитивного фінансового результату та пошук шляхів його збільшення. У ринкових умовах ведення господарської діяльності, підприємства мають забезпечити собі стійкий економічний розвиток із врахуванням особливостей ринкової кон'юнктури та результативно вести господарський процес, підвищувати рівень самофінансування та інноваційного удосконалення своєї діяльності. В таких умовах, дослідження діалектики категорії фінансового результату, його взаємозв'язку та взаємодії з іншими економічними показниками, та формування на цій основі стійких передумов для зростання прибутковості, конкурентоспроможності та забезпечення стабільного розвитку господарської діяльності підприємства в довгостроковій перспективі представляють суттєву наукову та практичну цінність.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних засад категорії фінансового результату здійснили такі провідні зарубіжні та вітчизняні вчені: І. О. Бланк [1], О. В. Будицький [2], Ф. Ф. Бутинець [3], А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк [4], Р. В. Скалюк [10, 11] та інші науковці. Але, незважаючи на вагомий науковий доробок зазначених вчених з досліджуваного питання, деякі проблемні питання потребують більш детального їх вивчення та вирішення, оскільки економісти найчастіше розглядають питання управління прибутком, а не фінансовими результатами підприємства.

Тема фінансових результатів діяльності підприємства завжди актуальна і є предметом постійного обговорення серед науковців та практиків у сфері економіки та управління підприємством. Тому для того, щоб визначити роль та значення показників фінансового результату необхідно звернутися до наукових праць відомих вчених, які займалися дослідженням даного питання та проаналізувати трактування даної категорії. У табл. 1.1 наведено трактування поняття «фінансовий результат».

Таблиця 1.1

Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «фінансовий результат»

Автор	Трактування
Бутинець Ф. Ф. [3]	Співставлення доходів та витрат підприємства відображених у звіті. Прибуток або збиток організації
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. [4]	Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді.
Мочерний А. Д. [7]	Грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках.
Опарін В. М. [8]	Зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат. Перевищення доходів над витратами становить прибуток, зворотнє явище характеризує збиток.
Пушкар М. С. [9]	Прибуток або збиток, отриманий в результаті господарської діяльності.
Скалюк Р. В. [5, 6]	Якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства.
Ткаченко Н. М. [10]	Доходи діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності.
Худолій Л. М. [11]	Зіставлення доходів і витрат, регламентованих податковим законодавством.
Чебанова М. С., Василенко С. С. [12]	Прибуток або збиток, одержаний від діяльності підприємства.

Аналізуючи наведені визначення категорії «фінансовий результат» можна зробити висновок, що такі науковці як: Ф. Ф. Бутинець, А. Г. Загородній і Г. Л. Вознюк, Н. М. Ткаченко, В. М. Опарін, Л. М. Худолій розглядають фінансовий результат як результат співставлення доходів та витрат підприємства. Такі науковці як А. Г. Загородній та Г. Л. Вознюк характеризують фінансовий

результат з точки зору власного капіталу – приріст чи зменшення. Р. В. Скалюк зазначає, що фінансовий результат є якісним та кількісним показником діяльності підприємства. Також автори: Ф. Ф. Бутинець, А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, А. Д. Мочерний, М. С. Пушкар, Н. М. Ткаченко, В. М. Опарін, Л. М. Худолій, М. С. Чебанова та С. С. Василенко наводять форми вираження фінансового результату – прибуток або збиток [13]. У науковій літературі часто спостерігається ототожнення понять «фінансовий результат» та «прибуток», проте варто зауважити, що категорія фінансового результату є ширшою порівняно з категорією прибутку. Це пояснюється тим, що показник прибутку виступає у одній із двох форм (прибуток або збиток) та показує відображення фінансового результату господарської діяльності підприємства. Прибуток характеризує позитивне значення фінансового результату, що свідчить про високу результативність господарської діяльності, ефективне використання капіталу, а також виступає в якості своєрідної винагороди за ризик та непередбачуваність комерційної діяльності підприємства [6].

Від’ємне значення категорії фінансового результату знаходить своє відображення у показнику збитку, який свідчать про низький рівень або відсутність результативності господарської діяльності, неефективне управління ресурсним, виробничим та економічним потенціалами підприємства, неефективне використання наявного капіталу, низьку якість роботи менеджменту підприємства тощо.

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [14] величина фінансового результату будь-якого виду господарської діяльності підприємства (операційної, інвестиційної, фінансової, звичайної, надзвичайної) визначається як різниця між сумою доходів та пов’язаною з нею величиною витрат відповідного виду діяльності підприємства. Тобто, фінансовий результат господарської діяльності (чистий прибуток або збиток) розраховується як різниця доходів та витрат від усіх видів діяльності підприємства, що зменшена на суму нарахованих податків на прибуток.

З огляду міжнародної та вітчизняної практики, для визначення фінансових результатів використовують два методи, а саме: метод «витрати-випуск», а також «балансовий» метод. Визначення фінансового результату за методом «витрати-випуск» передбачає співставлення відповідних доходів та витрат із наступним їх коригуванням на суму зміни залишків запасів та незавершеного виробництва. Суть балансового методу полягає у визначенні фінансового результату на підставі зміни величини чистих активів або власного капіталу впродовж звітного періоду. Наявність двох методів визначення фінансового результату ґрунтується на базових положеннях теорії балансу, зокрема, наявності його статичної та динамічної моделей. За статичним підходом, який лежить в основі балансового методу визначення фінансового результату, вказується, що «бухгалтерський баланс має завдання огляду і констатації майнового стану підприємства на конкретний момент часу, і, одночасно, шляхом порівняння балансів за різні моменти часу, повинен бути засобом оцінки результатів діяльності підприємства за періоди між складанням балансу». За динамічного підходу фінансовий результат визначається як різниця між виручкою і витратами від реалізації, при цьому, зміни у вартості майна не слід враховувати [16, с. 26].

Як система показників, фінансові результати становлять інтерес для власників бізнесу, для менеджерів вищої ланки, для робітників підприємства, постачальників, фінансових установ, держави. Їх зацікавленість зумовлена участю у діяльності підприємства прямо чи опосередковано.

Також існує думка, що величину фінансового результату вітчизняних підприємств можна визначити «як приріст (зменшення) вартості власного капіталу, який утворився в процесі підприємницької діяльності», що є можливим на основі класичного балансового рівняння, з якого випливає, що величина власного капіталу розраховується як різниця між активами підприємства та його зобов'язаннями [2, с. 24].

При цьому, даний показник особливо важливий тоді, коли власник планує його продати на ринку капіталів. Важливість результату у вигляді приросту

власного капіталу зумовлена тим, що він є ключовим поточним індикатором інтересів власника, і саме такий приріст далі впливатиме на розмір прибутку і безпосередньо формуватиме головний ринковий результат (приріст вартості підприємства) [16].

Проте, важливо сказати, що кількісна зміна власного капіталу не завжди буде дорівнювати сумі фінансового результату, розрахованого як різниця між доходами та витратами, тому що на підприємстві є ряд господарських операцій, які можуть приводити до зростання вартості власного капіталу підприємства (дооцінка необоротних активів, безкоштовне отримання основних засобів, додаткові внески власників), і в той же час, не мають відношення до приросту величини фінансового результату. Враховуючи вищесказане, можемо говорити про те, що сума фінансового результату та вартість власного капіталу підприємства здійснюють взаємний вплив один на одного, але динаміку зміни (приріст, зменшення) даних показників не можна ототожнювати [17].

Таким чином, підхід щодо розрахунку фінансового результату як зміни вартості власного капіталу впродовж звітного періоду є не зовсім доцільним, оскільки не здатний об'єктивно відобразити точну величину отриманого підприємством фінансового результату, розрахованого як різниця доходів та відповідних їм витрат.

Значимість показника фінансового результату проявляється не лише через зростання розміру власного капіталу підприємства. Так, збільшення частки нерозподіленого прибутку (капіталізованого позитивного значення фінансового результату) спочатку створює «можливість самозростання вартості капіталу» [1, с. 14], яка є основним джерелом збільшення величини чистих активів, сформованих за рахунок власного капіталу. У свою чергу, вартість чистих активів здійснює суттєвий вплив на формування ринкової вартості підприємства, яку розраховують за умов об'єднання, продажу, поглинання підприємства.

Таким чином, позитивне значення фінансового результату є важливим індикатором зростання власного капіталу, що забезпечує платоспроможність,

фінансову незалежність, ділову репутацію та зростання вартості підприємства на ринку. Менеджери вищої ланки повинні враховувати, що від величини фінансового результату залежить успіх чи невдача господарської діяльності підприємства, що зумовлює досягнення зростання прибутку, як важливого початкового етапу виконання комплексної системи цілей діяльності підприємства, та забезпечує таку послідовність: «прибуток – зростання – розвиток – розширення». Саме позитивний показник фінансового результату, який виступає у ролі прибутку є базисом, на основі якого, насамперед, відбувається кількісне зростання основних економічних показників, а при досягненні відповідного їх рівня та за наявності достатньої величини фінансового результату підприємство може забезпечити впровадження інноваційної складової у свою діяльність, яка стане основою для збалансованого і стійкого розвитку підприємства та підґрунтям підвищення результативності його господарської діяльності [17]. При досягненні стабільної позиції підприємства на ринку та безперервній забезпеченості фінансовими ресурсами є можливим розширення спектру діяльності підприємства.

Основною метою ефективного управління діяльністю підприємства є забезпечення його економічного зростання та розвитку на довгострокову перспективу, що, забезпечить максимальне зростання ринкової вартості підприємства, як майнового комплексу і зростання його фінансових результатів.

Тому без фінансового планування не може бути досягнутий той рівень управління виробничо-господарською діяльністю підприємства, який забезпечує йому конкурентоспроможність та успіх на ринку, постійне вдосконалення матеріально-технічної бази, соціальний розвиток колективу, фінансову стабільність і економічний розвиток підприємства загалом.

Найважливішою категорією, що відображає саме позитивний фінансовий результат діяльності підприємства, є прибуток. Беручи до уваги головну мету діяльності підприємства щодо максимізації прибутку, можна говорити про

важливість планування фінансових результатів та прибутку, зокрема, у довгостроковому періоді.

Тому для підвищення конкурентоспроможності підприємства доцільно дуже ретельно здійснювати вивчення та робити аналіз зміни показника прибутку. Таким чином, можна стверджувати, що фінансовий результат є досить складною та багатовимірною категорією. Фінансовий результат у формі прибутку виступає головною метою діяльності підприємства та є одним з ключових показників, який визначає ефективність його діяльності.

Величина фінансового результату є базисом, який забезпечує не тільки життєздатність підприємства, а й відображає рівень результативності, прибутковості господарської діяльності, можливості кількісного зростання основних економічних показників (обсягу виробництва й реалізації, продуктивності праці) та характеризує потенціал стійкого розвитку підприємства. Тому якісне планування, управління та ефективне використання механізмів підвищення показника фінансового результату є необхідним та дозволить задовольнити потреби різних груп зацікавлених осіб, а також отримати більш повну і достовірну інформацію про результати діяльності підприємства для подальшого прийняття ефективних управлінських рішень.

1.2. Методи фінансового аналізу підприємства

Беззаперечною умовою успішного господарювання є якісне та своєчасне формування системи інформаційного забезпечення прийняття фінансовим менеджментом управлінських фінансових рішень щодо розвитку окремих напрямів господарювання, так і функціонування підприємства в цілому.

Адекватність цих рішень залежатиме від обраних методів фінансового аналізу для оцінки фінансового стану підприємства та інтерпретації отриманих результатів.

Питання застосування відповідних методів фінансового аналізу діяльності підприємств для формування механізму антикризового менеджменту набуває особливої актуальності в нинішніх умовах.

Сутність та особливості фінансової діяльності підприємства розглянуто в працях таких учених, як: І.О. Бланк, І.Т. Балабанов, В.В. Ковальов, М.Л. Котляр, С.М. Пястолов, Н.І. Строченко, Г.В. Савицька, В.В. Шиян та ін.

Сьогодні важливо визначити найбільш ефективне поєднання методів фінансового аналізу для розроблення антикризового механізму управління підприємствами.

Для вирішення конкретних завдань фінансового аналізу застосовується ціла низка спеціальних методів, які дають змогу одержати кількісну оцінку окремих аспектів фінансової діяльності підприємства. Фінансовий аналіз використовує низку методів, як загальнонаукових і загальноекономічних, так і специфічних. Можна виділити серед них основні [18, с. 48]:

- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- трендовий аналіз;
- метод фінансових коефіцієнтів;
- аналіз інвестиційної привабливості підприємства;
- порівняльний аналіз;
- факторний аналіз (у тому числі аналіз за схемою Дюпон-каскад).

І.О. Бланк поділяє фінансовий аналіз на окремі види залежно від ознак [19, с. 98]:

1. Виконання внутрішнього та зовнішнього фінансового аналізу це є організаційною формою проведення:

а) фінансові аналітики здійснюють внутрішній фінансовий аналіз підприємства застосовуючи інформацію всіх наявних даних показників. Висновки за даним аналізом становлять комерційну таємницю підприємства;

б) податкові аудитори податкової служби, фінансові установи, аудиторські фірми здійснюють зовнішній фінансовий аналіз щоб визнати

правильність відображення фінансових показників у фінансовій та податковій звітності.

2. Повний та тематичний фінансовий аналіз виконують в залежності від обсягу необхідних досліджень:

а) якщо потрібно проаналізувати всі аспекти фінансової діяльності підприємства то доцільно здійснити повний фінансовий аналіз;

б) якщо потрібно зробити висновки щодо узького проблемного аспекту діяльності підприємства то здійснюють тематичний фінансовий аналіз.

Це можуть бути питання щодо ефективності управління активами підприємства, його фінансовими ресурсами, оптимальність інвестиційних вкладень.

3. Різноманіття видів діяльності якими може займатись підприємство потребує здійснювати аналіз за об'єктами:

а) комплексний аналіз фінансової діяльності підприємства.

б) аналіз фінансової діяльності окремих структурних одиниць і підрозділів (центрів економічної відповідальності).

в) специфіка деяких фінансових операцій, а саме керування фінансовими вкладеннями, оцінка інвестиційних проектів тощо потребує аналізу окремих фінансових операцій.

4. За періодом проведення виділяють попередній (умови діяльності в цілому), поточний (при реалізації поточних фінансових операцій) і наступний (за звітний період) фінансовий аналіз.

Фінансовий аналіз є частиною загального аналізу господарської діяльності, що складається з двох взаємозалежних розділів: фінансового аналізу і виробничо-управлінського аналізу. Фінансовий аналіз, що ґрунтується на даних тільки бухгалтерської звітності, набуває характер зовнішнього аналізу, тобто аналізу, проведеного за межами підприємства його зацікавленими контрагентами чи власниками, державними органами [18, с. 146].

Основний зміст зовнішнього фінансового аналізу:

- аналіз абсолютних показників прибутку;

- аналіз відносних показників рентабельності;
- аналіз фінансового стану, ринкової стійкості, ліквідності балансу, платоспроможності підприємства;
- аналіз ефективності використання позикового капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства.

Данні для проведення внутрішньогосподарського аналізу беруться з бухгалтерського обліку, з нормативної, планової та іншої інформації.

Управлінський аналіз має наступні особливості:

- результати аналізу максимально орієнтовані на власників підприємства;
- для аналізу необхідні всі наявні джерела інформації на підприємстві;
- комплексність аналізу;
- узагальнення результатів обліку, аналізу, планування для прийняття рішень;
- комерційна таємниця щодо даних підприємства спонукає до закритості доступу до результатів аналізу.

Найбільш глибинний за охопленням всіх сторін діяльності підприємства аналіз допомагає зробити комплексна оцінка фінансової діяльності. Такий варіант аналізу охоплює всю діяльність підприємства з точки зору стратегічного розвитку і базується на включенні комплексу показників і моделі Du Pont [20, с. 104].

В рамках даної програми аналіз про якості інвестиційних вкладень не розглядається, а саме з боку підприємства не оцінюється ефективність використання позикових коштів, з боку інвестора не оцінюється здатність підприємства своєчасно і в повному обсязі повернення боргу і відсотків по ньому.

До основних етапів фінансового аналізу можна включити наступні [20]:

1. Процес збору інформації.
2. Аналітична обробка.
3. Аналіз, оцінка й інтерпретація результатів.
4. Підготовка висновків і рекомендацій.

На першому етапі необхідно вирішити яка інформація є достовірною, з яких форм звітності її можна вибрати, з урахуванням облікової політики на підприємстві, яка статистична інформація може мати значення з зовнішніх джерел інформації.

На другому етапі дані які прийнято використовувати в аналізі групують за основними напрямками аналізу і заносять в аналітичні форми.

На третьому етапі структуровані показники аналізуються в динаміці, встановлюються види взаємозв'язку між основними показниками і робляться висновки за отриманими результатами.

На четвертому етапі роблять заключний висновок про фінансовий стан в якому перебуває підприємство, рекомендації на найближчий час щодо поліпшення його фінансового стану, перераховуються існуючі резерви для підвищення ефективності його діяльності.

За допомогою цього аналізу можна оцінити різні сторони діяльності підприємства [20]:

- 1) фінансове положення компанії;
- 2) майновий стан підприємства;
- 3) ступінь підприємницького ризику (можливість погашення зобов'язань перед третіми особами);
- 4) достатність капіталу для поточної діяльності і довгострокових інвестицій;
- 5) потребу в додаткових джерелах фінансування;
- 6) здатність до нарощування капіталу;
- 7) раціональність використання позикових засобів;
- 8) ефективність діяльності компанії.

Результати аналізу можуть бути цікавими як для власників, керівників, так і для партнерів, постачальників, споживачів і навіть конкурентів.

Інвестиційні компанії, банки, кредитори до прийняття рішення про співпрацю з підприємством використовуючи аналіз набувають впевненості у вигідності інвестиційних вкладень своїх капіталів.

Ті партнери, які вже працюють з підприємством якийсь час, не менш зацікавлені щоб мати аналітичну інформацію яка дозволить визначити необхідність і надалі продовжувати співпрацю в підприємством [21].

Якщо підприємство показує свої фінансовий звіти і розраховані показники результатів роботи у відкритому доступі це робить її більш привабливою для потенційних партнерів.

Розкриємо більш детально сутність кожного з методів аналізу фінансового стану.

Постатейне зіставлення даних, їх абсолютна і відносна зміна за періодами представляють суть горизонтального аналізу.

Якщо уявити кожен показник з фінансової звітності у вигляді відносної величини і виявити позицію цього показника по відношенню у підсумковому результату це буде суть вертикального аналізу. Передбачати і прогнозувати структурні зрушення в складі активів, коштів підприємства, джерел їх покриття дозволяє використання динамічних рядів [21].

Існують такі форми вертикального аналізу:

1) вертикальний аналіз активів. Поділ в балансі активів на необоротні та оборотні дозволяє визначити їх співвідношення, склад активів за ступенем їх ліквідності;

2) вертикальний аналіз капіталу передбачає визначення частки власного та позикового капіталу, склад власного і позикового капіталу, які використовують, за видами та склад позикового капіталу за строковістю зобов'язань тощо;

3) вертикальний аналіз грошових потоків. У процесі цього аналізу в складі загального грошового потоку виділяють усі грошові потоки по оперативній (виробничій), фінансовій та інвестиційній діяльності. Кожен із цих видів грошових потоків, своєю чергою, може бути більш глибоко структурований за окремими складниками.

Трендовий аналіз являє собою визначення основної тенденції розвитку в часі (тренда) показників звітності.

При порівнянні показників аналізу за кілька років або періодів для наочності використовують графіки і таблиці, а іноді це виглядає більш наочно у вигляді трендів, тоді вдаються до використання трендового аналізу.

Відносні показники (їх ще називають «коефіцієнти») – це найбільш відомий та поширений інструмент аналізу, який найчастіше переоцінюється та яким часто зловживають. Коефіцієнти дають змогу оцінити залежність між різними складниками фінансової звітності, наприклад активами та зобов'язаннями чи витратами та надходженнями, а також їх динаміку [18, с. 153].

На думку М.Л. Котляра [22, с. 114], недоліком застосування аналізу за допомогою коефіцієнтів є складність щодо остаточного висновку про стан підприємства, оскільки загальна картина за показниками часто неоднорідна. Так, якщо за одним параметром підприємство має досить непоганий вигляд, то за іншими може вражати своїми поганими показниками. Це своєрідний дестабілізаційний чинник, який лише посилює суб'єктивність думки самого аналітика, тобто його схильність уважати певний параметр головним або брати його до уваги меншою мірою. На нашу думку, даний фактор може бути і позитивним із погляду, що не кожний аналітик зможе провести якісний аналіз та взяти на себе відповідальність за правильність зроблених висновків, наданих рекомендацій і, як наслідок, зростання ролі та «вартості» професійних наукових працівників фінансових служб підприємств.

Перевагами ж цього аналізу М.Л. Котляр вважає його методологічну прозорість, тобто обчислення коефіцієнтів не потребує спеціальних математичних знань, і будь-яка особа, що достатньою мірою володіє економічною термінологією, здатна розібратися у значенні показників. Ця простота робить прийом коефіцієнтів наймасовішим. Ми також згодні з даним твердженням, хоча хотілося б зауважити, що методика розрахунку того чи іншого показника повинна бути пристосована до наявних форм фінансової звітності або містити посилання на конкретне джерело інформації. Тільки у цьому разі процес розрахунку коефіцієнтів буде легким, прозорим і забезпечить

порівнянність результатів, а керівництво підприємства зможе своєчасно одержувати найоперативнішу інформацію стосовно кожної ділянки його роботи, що дасть змогу виявити слабкі місця ще на ранніх етапах та вчасно вжити всіх потрібних заходів [22, с. 115].

Що ж до показників оцінки фінансової стійкості підприємства, то тут також існують різні погляди.

Найбільш удалим, на нашу думку, є перелік коефіцієнтів фінансової стійкості, запропонований І.О. Бланком [19, с. 84], що включає сім показників: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт поточної заборгованості, коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності, коефіцієнт маневреності власного капіталу і коефіцієнт маневреності власного та довгострокового позикового капіталу.

С.М. Пястолов [23, с. 182] пропонує використовувати вісім показників фінансової стійкості. Проте нелогічним є одночасне використання таких взаємообернених коефіцієнтів, як коефіцієнти фінансової залежності та незалежності, адже якщо ми знаємо, що підприємство є на 60% незалежним від зовнішніх джерел фінансування, то, відповідно, на 40% воно є залежним від внутрішніх джерел.

В.В. Ковальов розділяє всі коефіцієнти, за допомогою яких можна оцінити фінансову стійкість підприємства, на дві групи: коефіцієнти капіталізації та коефіцієнти покриття [24, с. 325]. До першої групи належать коефіцієнти концентрації власного капіталу, залученого капіталу, фінансової залежності та незалежності капіталізованих джерел, рівень фінансового левериджу. До другої ж групи належать коефіцієнт забезпеченості процентів до виплати та коефіцієнт покриття постійних фінансових витрат.

До коефіцієнтів капіталізації також автор відносить такий показник, як рівень фінансового левериджу, який розраховується як відношення довгострокового залученого капіталу до власного капіталу. Як бачимо, у чисельнику знову використовується не весь позиковий капітал підприємства, а

лише довгостроковий. Аналогічний порядок розрахунку даного показника пропонують Д.В. Шиян та Н.І. Строченко [25, с. 65].

Г.В. Савицька для оцінювання фінансової стійкості підприємства також пропонує розраховувати коефіцієнт фінансового левериджу (або фінансового ризику) як відношення власного капіталу до залученого [26, с. 568].

Порівняльний аналіз полягає у порівнянні абсолютних та відносних фінансових показників окремих підрозділів підприємства з аналогічними показниками інших підрозділів або показників одного підприємства з показниками інших підприємств галузі [27, с. 98].

Під час проведення такого аналізу прагнуть порівнювати показники різних підприємств за одні й ті самі часові періоди. Задовільні результати можуть бути отримані лише за порівняння підприємств, які мають чітко визначену приналежність до однієї галузі.

Діяльність багатопрофільних підприємств порівнювати набагато важче. Крім того, для порівняння показників конкретного підприємства з такими самими показниками інших підприємств по галузі необхідно мати достовірні й доступні для використання статистичні дані про діяльність окремих підприємств галузі та усереднені дані по галузі.

Інвестиційна привабливість підприємства – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки [27, с. 124].

Для визначення інвестиційної привабливості підприємств через зазначену інтегральну оцінку прийняті показники, які задовольняють вимоги міжнародного меморандуму IASC (International Accounting Standards Committee).

Інтегральна оцінка дає змогу поєднати в одному показнику багато різних за назвою, одиницями виміру, вагомістю та іншими характеристиками чинників. Це спрощує процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції, а інколи є єдино можливим варіантом її проведення і надання об'єктивних остаточних висновків. Фінансова оцінка підприємств передбачає розрахунок

понад 40 відповідних показників за різними напрямками господарської діяльності підприємства.

Основні групи показників для визначення інвестиційно привабливих підприємств [27, с. 146]:

I. Показники оцінки майнового стану інвестованого об'єкта.

II. Показники оцінки фінансової стійкості (платоспроможності) інвестованого об'єкта.

III. Показники оцінки ліквідності активів інвестованого об'єкта.

IV. Показники оцінки прибутковості інвестованого об'єкта.

V. Показники оцінки ділової активності інвестованого об'єкта.

VI. Показники оцінки ринкової активності інвестованого об'єкта.

Усім групам показників оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, а також показникам, розміщеним у цих групах, присвоюються залежно від їх вагомості відповідні числові значення. Як і граничні значення показників, вагомість може коригуватися. Вказана вагомість є похідною від часу, конкретної політичної, соціальної ситуації, інших факторів, а тому ця характеристика має вірогідне походження.

Під факторним аналізом розуміється методика комплексного та системного вивчення та вимірювання впливу факторів на величину результативних показників. Розрізняють такі види факторного аналізу [1].

Детермінований факторний аналіз являє собою методику дослідження факторів, зв'язок яких із результативним показником носить функціональний характер, тобто коли результативний показник представляється у вигляді виробності, приватної або алгебраїчної суми факторів.

Стохастичний аналіз являє собою методику дослідження факторів, зв'язок яких є результативним показником, на відміну від функціонального є неповним, можливим (кореляційним). Якщо за функціональної (повної) залежності зі зміною аргументу завжди трапляються відповідні зміни функції, то за кореляційного зв'язку зміна аргументу може дати декілька значень приросту функції залежності від з'єднання інших факторів, які виділяють даний

показник. Наприклад, виробність праці за одного й того ж рівня фондоозброєності може бути неоднаковою на різних підприємствах. Це залежить від оптимальності поєднання інших факторів, котрі впливають на цей показник.

Прямий факторний аналіз дослідження ведеться дедуктивним способом – від загального до приватного. Зворотній факторний аналіз здійснює дослідження причинно-результативного зв'язку способом логічної індукції – від приватних, окремих факторів до узагальнюючих.

Факторний аналіз може бути одноступінчастим і багатоступінчастим.

Перший тип використовується для дослідження факторів тільки одного рівня підпорядкування без їх деталізації на складові частини. Наприклад, $y = a \Phi b$.

За багатоступінчастого факторного аналізу проводиться деталізація факторів a і b на складові частини для вивчення їх поведінки. Деталізація факторів може бути продовжена й далі. У цьому разі вивчається вплив факторів різних рівнів спів підрядності [21].

Необхідно розрізняти також статичний і динамічний факторний аналіз. Перший вид застосовується під час вивчення впливу факторів на результативні показники на відповідну дату. Інший вид являє собою методику дослідження причинно-результативного зв'язку в динаміці.

І, нарешті, факторний аналіз може бути ретроспективним, що вивчає причини приросту результативних показників за минулі періоди, та перспективним, який досліджує поведінку факторів і результативних показників у перспективі.

Основні завдання факторного аналізу [1, с. 112]:

1. Відбір факторів, визначаючих досліджувані результативні показники.
2. Шляхом систематизації та класифікації факторів впливу на результати діяльності підприємства забезпечується комплексний підхід в цьому методі факторного аналізу.

3. З'ясування форми існуючої залежності між факторами і результатами показників.

4. Моделювання взаємозв'язків між результативним і факторним показником.

5. Встановлення величини впливу факторів на зміну величини результативного показника.

6. Використання розробленої факторної моделі при управлінні діяльністю підприємства.

На основі теоретичних і практичних знань фінансовий аналітик здійснює відбір факторів для цього виду аналізу. При цьому зазвичай виходять із принципу: чим більше є охоплення факторів що досліджуються, тим буде вище якість результатів аналізу.

Аналітику необхідно враховувати існуючу взаємодію між факторами, виділити головні з них, щоб уникнути помилкових висновків. Саме за допомогою систематизації в економічному аналізі досягається взаємозв'язане дослідження впливу факторів на розмір результативних показників.

Використовуючи способи порівняння паралельних і динамічних рядів, аналітичних груп початкової інформації, графічний тощо, визначається яка форма залежності: функціональна чи стохастична, пряма чи зворотна, прямолінійна чи криволінійна є між фактором та результативним показником.

Моделювання економічних показників (-е термінування і стохастичне моделювання) також являє собою тяжку методологічну проблему у факторному аналізі, вирішення якої потребує спеціальних знань і практичних навичок у цій сфері.

Необхідно застосовувати досить широкий арсенал способів для розрахунку впливу факторів на розмір результативних показників і це є одним з головних методологічних аспектів в факторному аналізі.

Результатом останнього етапу факторного аналізу є випробування факторної моделі для визначення резервів приросту результативного показника,

що в подалі використовується при плануванні та прогнозуванні його величини при зміні виробничої ситуації.

Більш детально зупинимося на методі аналізу за схемою «Дюпон-каскад» [1, с. 71–73].

На Заході широко розповсюджена система фінансового аналізу «Дюпон» (The Du Pont System of Analysis), розроблена менеджерами компанії «Дюпон», відома ще за назвою «Дюпон-каскад», або просто «Каскад». За цією системою метою аналізу є:

- визначити п'ять основних співвідношень (коефіцієнтів) за даними бухгалтерської звітності (нетто-прибутковість власного капіталу, нетто-прибутковість активів, нетто-прибутковість продажів, оборотність активів, мультиплікатор акціонерного (власного) капіталу);
- отримати уявлення про розвиток компанії в часі (проаналізувавши динаміку коефіцієнтів);
- виділити основні напрями поглибленого вивчення діяльності компанії.

1.3. Методи прогнозування фінансових показників діяльності підприємства

Невизначеність зовнішнього середовища, непередбачувана поведінка інших суб'єктів ринкових відносин при конкурентній боротьбі, постійні зміни щодо умов ведення бізнесу спонукає підприємства до пошуку нових підходів управління. Причому цей пошук повинен бути якісно новим і підкріплений науковими концепціями підходу до управління організаціями. Одними з таких підходів є планування і прогнозування. Планування включає в себе постановку конкретних цілей підприємства на визначений термін, аналіз способів їх реалізації і ресурсного забезпечення, а прогнозування дає змогу передбачати результати розвитку підприємства [28].

У системі управління підприємствами обґрунтування фінансових показників, здійснених фінансових операцій і результативність багатьох

управлінських рішень досягається з урахуванням результатів фінансового прогнозування та планування. Ці показники є важливою складовою процесу управління підприємством та його підрозділами у напрямі виявлення можливості та загроз, рівня платоспроможності підприємства. Науково обґрунтований висновок у свою чергу визначає термін досягнення бажаного стану, альтернативні напрями розвитку [29].

Перехід української економіки від планового управління до функціонування на ринкових засадах об'єктивно потребує вдосконалення прогнозування фінансово-економічних показників діяльності підприємства, практичної бази з урахуванням сучасних технологій та математичного інструментарію з тим, щоб прогнози, які розробляються, були всебічно обґрунтованими та слугували надійним інструментом прийняття управлінських рішень, а також відповідали вимогам сучасної світової економічної практики [30].

У сучасних умовах одними із найважливіших завдань будь-якого підприємства є отримання науково-обґрунтованого висновку щодо забезпечення стійкого фінансового розвитку, термінів досягнення поставлених фінансових завдань, реалізації конкурентних переваг та розширення своїх позицій на ринку, зменшення впливу наслідків негативної економічної ситуації на фінансовий механізм компанії як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі. Вдала реалізація перелічених завдань досягається шляхом створення та застосування ретельно розробленої стратегії дій та обрання вірного стратегічного напрямку розвитку. Якісна стратегічна програма неможлива без повної та достовірної інформаційної основи, що забезпечується за допомогою застосування прогнозного інструментарію. З огляду на нестабільність економічної ситуації в Україні, прогнозування фінансових результатів підприємства відіграє роль не лише додаткового інструментарію, а й є неодмінною умовою існування компанії у сучасному мінливому середовищі [31].

Питанням фінансового планування та прогнозування присвячено дуже багато робіт. Дуже вичерпно розглядаються математичні методи моделювання та прогнозування у роботах А.М. Єріної [32], основні ідеї щодо фінансового прогнозування та прогнозування фінансового стану підприємства докладно розглянуті у працях Г.Земитана [33], Е.Бреслава [34], найважливіші методи прогнозування в умовах ринку викладено у праці Е.Тихонова [35]. Також питання прогнозування фінансового стану досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені: В.В. Горлачук, О.В. Єфимова, В.О. Касьяненко, О.Ю. Клементьєва, Г.В. Савицька, Л.В. Старченко, Е.Альтман, І.О. Бланк, Р.Таффлер. Останнім часом проблеми фінансового планування та прогнозування активно досліджуються українськими науковцями, а саме: Вишневською О.М. [29], Нестор О.Ю. [36], Пономарьовим Д.Е. [31], Свистун Л. А. [37], Юнацьким М.О. [38], Ястребовою О. В. [39] та іншими.

Однак ще не до кінця було досліджено важливість фінансового прогнозування для українських підприємств в умовах сьогодення. Методи прогнозування фінансових показників не досліджено в повному обсязі, не виокремлено фактори, що заважають фінансовому прогнозуванню в Україні.

Прогнозування фінансової діяльності підприємства на сучасному етапі розвитку економіки є складним етапом фінансового планування. Досвід країн із розвинутою ринковою економікою свідчить про неухильне підвищення ролі фінансового планування на підприємствах, у фірмах і корпораціях. І це дає їм можливість уникати значних прорахунків і пов'язаних із ними втрат. Однак, на жаль, сучасні методи планування і управління фінансами далекі від ідеалу як за своєю структурою, так і за способами використання [40].

Безсумнівний інтерес викликає питання про напрями і специфіку застосування прогнозної моделі на рівні підприємства.

Планування діяльності підприємства – це процес який дозволяє розробити план, в якому будуть наявні основні цілі підприємницької діяльності та методи досягнення поставлених цілей. Основна мета фінансового або внутрішньофірмового планування на підприємстві - надання оптимальних

можливостей для успішної господарської діяльності, знаходження коштів для цієї діяльності і отримання прибутковості підприємства в плановому періоді. Його сутність - в розробці фінансових планів, а функція - у професійному управлінні через їх розробку і виконання [28].

Фінансове планування трактується науковцями по-різному і перелік його завдань також різний в залежності від розміру підприємства, форми власності та організаційно-правової форми.

До завдань фінансового планування діяльності суб'єкта господарювання відносять [41, с. 325]:

- визначення необхідного розміру фінансових ресурсів для забезпечення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- знаходження основних напрямів прибуткового інвестування капіталу, оцінка ступеня раціональності його використання;
- встановлення раціональних фінансових відносин з бюджетом, банками та іншими суб'єктами господарювання;
- передбачення несприятливих ситуацій, аналіз можливих ризиків і розроблення конкретних заходів щодо їх нівелювання;
- контроль за фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю підприємства.

Прогнозування - особлива форма наукового передбачення, яка має дві різні площини конкретизації: власне передбачаючу (описову) і пов'язану з нею - передвказівну (предписательну), яка реалізується через планування і відноситься до категорії управління. Взагалі під прогнозом розуміється опис імовірних або бажаних перспектив, станів, рішень проблем у майбутньому. Передбачення є власне вирішенням цих проблем, яке передбачає використання інформації про майбутнє в цілеспрямованій діяльності [38].

Основні завдання фінансового прогнозування [42, с. 61-63; 43, с. 167]:

- визначення достатнього обсягу фінансових ресурсів на період який прогнозується;

- знаходження джерел їх формування та наряду ефективного використання на основі аналізу тенденцій та визначених факторів впливу на ці тенденції;

- оцінювання об'єкта прогнозування (величини капіталу, обсягу продажів, фінансових результатів, інвестицій, курсу цінних паперів, показників фінансового стану тощо) на період, який прогнозується в залежності від альтернативних варіантів його фінансово-господарської діяльності;

- здійснення на цій основі обґрунтованих висновків і рекомендацій відносно вибору раціональної фінансової стратегії і тактики дій менеджменту підприємства, які забезпечують досягнення підприємством стабільного положення на ринку і міцної фінансової стійкості.

- накопичення наукового матеріалу для обґрунтованого вибору деяких фінансових рішень.

Прогнозування іноді вважають спорідненим плануванню, але воно має більш загальний інформаційний характер порівняно із плануванням. Якщо першорядною функцією планування є організація цілісного функціонування певного явища чи об'єкта, то функція прогнозування – у зниженні невизначеності майбутнього, тобто визначення ймовірних меж розвитку подій на основі певних поведінкових залежностей в минулому чи теперішньому.

Причинно-наслідковий характер прогнозування проявляється також в тому, що, з одного боку, прогнозування ідентифікує конкретну економічну ситуацію, у якій можуть досягатися намічені планом цілі, з іншого боку, показує, які наслідки може мати те чи інше управлінське рішення (або його відсутність) [38].

Для розуміння сутності прогнозування і планування, необхідно провести категоріальний аналіз прогнозу і плану. Визначити відмінності між прогнозом і планом дозволяє табл. 1.2. [28, 38].

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика прогнозування і планування

Критерій	Система прогнозування	Система планування
Задачі	Передбачення перспектив зміни різних факторів, що впливають на діяльності підприємства	Реалізація на практиці раніше розроблених прогнозів
Функції	аналіз і оцінка тенденцій зміни процесів і явищ для виявлення альтернатив розвитку об'єкту на перспективу	визначення конкретних шляхів для досягнення певного стану об'єкту в перспективі
Самостійність	більш незалежне поняття, ніж планування, але через останнє реалізується управлінський аспект прогнозування	розробляється незалежно від прогнозування, але адекватність плану обумовлена розробкою прогнозу
Об'єкт	об'єктом може бути будь-яке явище або процес	не всі об'єкти прогнозування підлягають плануванню (наприклад, погода, демографічна ситуація)
Альтернативність	може бути поліваріантним	більш властива моноваріантність
Логіка	припущення (думка) про стан об'єкту в майбутньому може бути істинним або помилковим	система рекомендацій, які можуть бути прийнятними або неприйнятними для досягнення цілей
Терміни	коригуються залежно від цілей прогнозування	чітко визначені
Вихідні дані	Менш достовірні	Більш достовірні
Вживані математичні методи	Прогностичні, які дають достатньо укрупнений результат	Строгіші і точніші
Масштаб використання графічних методів	Достатньо великий	Достатньо обмежений
Нормативне забезпечення	Відсутнє або порівняльно низьке	Частково є або порівняно високе

Прогнозування та планування все-таки зв'язані між собою одними цілями та завданнями і доповнюють одне одного. І фінансове прогнозування, і планування належать, перш за все, до стратегічного управління. Планування, як і прогнозування, - це передбачення, одержання інформації про майбутні процеси. Тільки прогнозування за часом передує плануванню, яке частіш базується на прогнозних розробках [28].

Прогнозування здійснюється на початковому етапі планування. Усі методи прогнозування фінансових показників засновані на показниках фінансової діяльності підприємства за минулі періоди. Точність прогнозів залежить від того, чи продовжують зберігатися на період прогнозу співвідношення й залежності, що діяли в минулому [36].

У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, як нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод [44, 45, 46].

Методи фінансового планування у більш стислій формі наведені на рис. 1.1.

Нормативний метод базується на нормах і нормативах, тарифів, цін, які затверджені чинним законодавством та використовується для економічного обґрунтування планових завдань, тобто для розрахунків потреби у фінансових ресурсах та джерел їх формування. Такими нормами є норми амортизаційних відрахувань, ставки податків, ставки тарифних внесків, нормативи потреби в оборотних коштах та ін.

Нормативний метод застосовується:

- при плануванні витрат (норми витрачання сировини, матеріалів, палива, теплової і електричної енергії на одиницю продукції, відсоткові ставки відрахувань у державні цільові фонди, норми амортизаційних відрахувань тощо);

- при плануванні валового і чистого прибутку (розрахункові норми надбавок (націнок) і рентабельності, ставки податків і зборів тощо);

- при нормуванні запасів оборотних засобів (норми запасів сировини, матеріалів, палива, готової продукції, товарів і днів обороту);

- при прогнозуванні використання чистого прибутку (відсотки відрахувань на виплату дивідендів, поповнення статутного і резервного

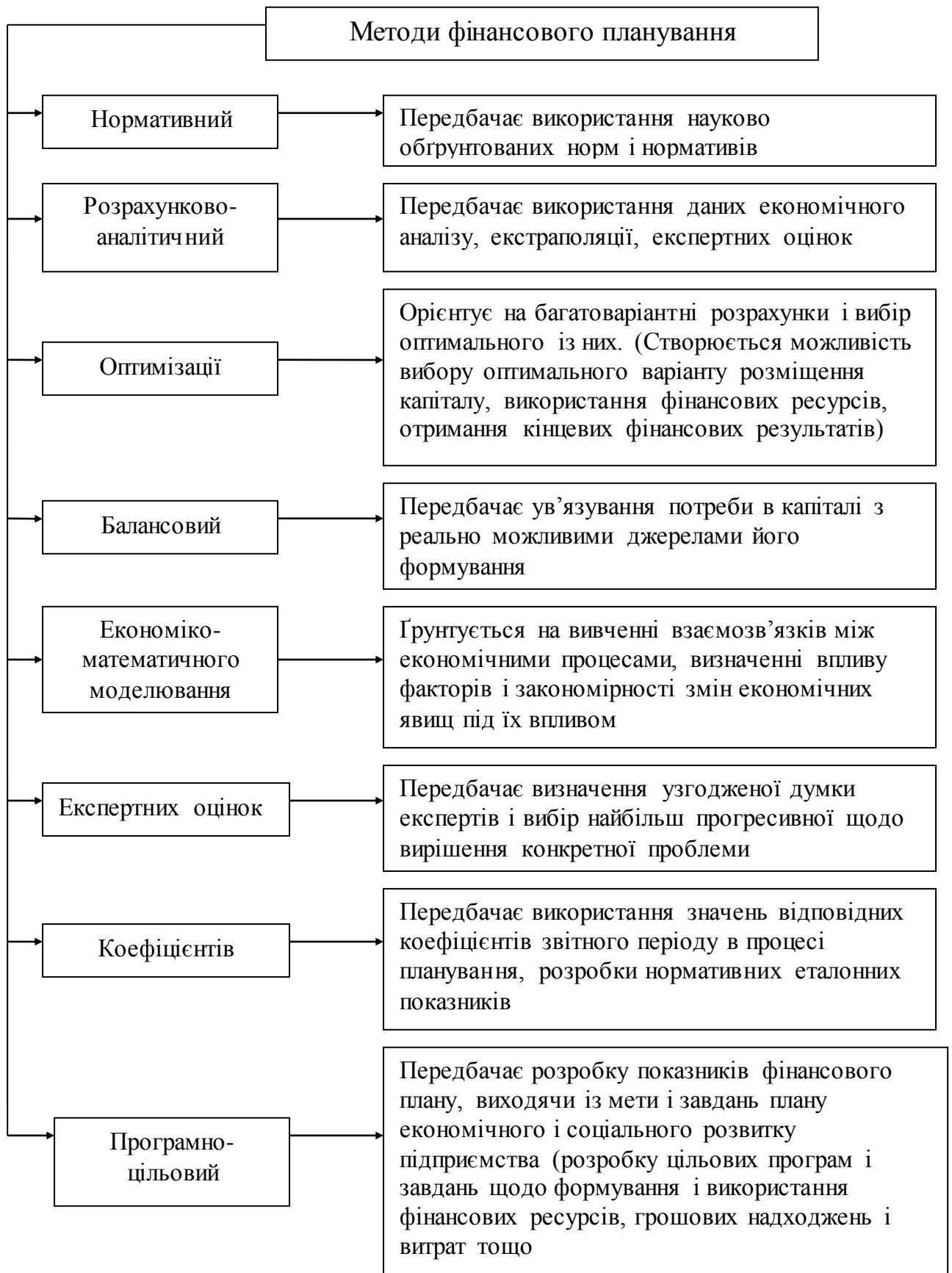

Рис. 1.1. Перелік і зміст основних методів фінансового планування

капіталу, на реальні інвестиції, на цільове спрямування соціального призначення тощо);

- при розрахунках інших показників фінансового стану [44].

Розрахунково-аналітичний метод передбачає використання даних економічного аналізу, коли на підставі фактично досягнутих показників, прийнятих за базу, і прогнозованого індексу їх зміни визначаються планові завдання. Цей метод застосовується за відсутності техніко-економічних норм і нормативів. Він базується на глибокому всебічному аналізі й оцінці звітних даних за останні два-три роки, експертній оцінці досягнутого і визначенні перспектив подальшого розвитку.

В умовах економічної нестабільності розрахунково-аналітичний метод широко застосовується при плануванні окремих статей витрат, валового прибутку, розрахункового рівня рентабельності, нормативу оборотних коштів та багатьох інших показників фінансового плану.

Метод оптимізації планових завдань – це метод багатоваріантних розрахунків, що передбачає вибір кращого з них. Критерії вибору можуть бути різними залежно від поставленої мети. Ними можуть бути: мінімум затрат; максимум доходу і прибутку на вкладені ресурси; мінімум приведених затрат; мінімум часу на оборот капіталу; оптимальна величина оборотних коштів тощо.

Метод оптимізації планових завдань застосовується при економічному обґрунтуванні планових витрат, прогнозуванні фінансових можливостей господарюючого суб'єкта, прогнозуванні структури розміщення власного капіталу тощо.

Балансовий метод є одним із основних методів фінансового планування. З його допомогою ув'язуються поточні витрати з валовим прибутком та прогнозується беззбиткова робота структурних підрозділів і організації та підприємства в цілому. З допомогою балансового методу досягається ув'язування прогнозованих видатків з наявними фінансовими ресурсами та прогнозованим їх приростом і забезпечується ресурсне збалансування плану економічного і соціального розвитку (бізнес-плану) з основних напрямів

діяльності. Зведений фінансовий план складається у формі балансу доходів і видатків.

Балансовим методом складається прогностичний баланс активів і пасивів підприємства, баланс грошових потоків тощо.

Економіко-математичне моделювання дозволяє встановити взаємозв'язки між економічними процесами, визначити вплив тих чи інших чинників, встановити закономірність зміни економічних явищ під впливом низки чинників.

Економіко-математичні моделі будуються за функціональним або кореляційним зв'язками.

У процесі фінансового аналізу і планування мікрорівні найчастіше застосовують моделі функціонального зв'язку. Функціональний зв'язок можна алгебраїчно відобразити функцією (формулою), що встановлює повну відповідність між факторною і результативною ознаками.

Формалізовані методи прогнозування базуються на фактичній інформації про об'єкт прогнозування та про його минуле, а також на математичній теорії, що дозволяє підвищити достовірність та точність результатів прогнозу, зменшити строки виконання і полегшити процес оброблення інформації.

З урахуванням загальних дій і способів одержання прогностичної інформації формалізовані методи діляться на дві групи:

- методи прогностичної екстраполяції;
- методи моделювання.

Останнім часом доволі часто серед короткострокових методів застосовують метод екстраполяції. На основі даних фінансової звітності ним можна дослідити закономірності тенденцій фінансових показників діяльності підприємства. При застосуванні цього методу, роблять припущення, що фактори, які були незмінні в минулих періодах будуть діяти і у наступних. Екстраполювати можна оціночні, функціональні, системні та структурні характеристики. Для підвищення точності екстраполяції, використовують

трендовий метод, метод найменших квадратів, метод екстраполяційного згладжування, метод ковзаючої середньої та інші. Основу всіх методів екстраполяції складають ряди динаміки.

Найбільш поширеними є методи математичного моделювання. Метою моделювання є не заміна суджень і досвіду фахівців, а одержання такого інструмента, що дозволяє глибше проникнути в істоту досліджуваного процесу.

Моделювання – уявне чи матеріальне імітування реального процесу шляхом конструювання аналогів (моделей), у яких відтворюються принципи його організації і функціонування. Для моделювання використовують широкий спектр економіко-математичних, економетричних та інших моделей, що моделюють реальне явище чи об'єкт.

До методів моделювання належать прийоми структурного, сітьового і матричного моделювання.

Потрібно звернути увагу на те що, в теперішніх умовах існує багато програмних продуктів для отримання прогнозних даних, які спрощують роботу, значно скорочують час розроблення та точність підрахунків у плануванні. Найбільш широко застосовують програми COMFAR (UNIDO), Project Expert (розробка компанії «Про-Інвест Консалтинг»), пакети компаній «ІНЕК» та «Альт-Інвест», російські версії Project Manager, Successta та інші. За неможливості придбання спеціального програмного забезпечення відповідна комп'ютерна модель може бути реалізована працівниками підприємства в середовищі MS Excel [37].

Також існують методи прогнозування за допомогою регресійного аналізу. Прогнозування на основі регресійних моделей може здійснюватися тільки після оцінки значимості коефіцієнтів регресії і перевірки моделі на адекватність.

Найбільш складним методом прогнозування є прогнозування на основі зв'язних рядів динаміки. З його допомогою можна одержати не тільки оцінки результативного, але і факторних ознак, тобто аналіз взаємозалежних рядів динаміки виражається за допомогою рівнянь регресії. Прогноз у цьому випадку краще піддається змістовній інтерпретації, чим проста екстраполяція.

Найскладнішими серед методів кількісного прогнозування є комплексні методи економетричного моделювання. Економетричні моделі переважно «прив'язуються» до математичної моделі цілої економіки. Економетричні моделі відображають причинно-наслідкові зв'язки між змінною і незмінними величинами. На основі економетричних моделей будується механізми управління на підприємстві і прогноз.

Кореляційний зв'язок виявляється при великій кількості виборок і лише через середні величини. Тому моделі кореляційного зв'язку можуть застосовуватися лише в процесі фінансового аналізу і прогнозуванні за наявності даних значної кількості однорідних підприємств.

Економіко-математичне моделювання нерідко застосовується при аналізі ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, дає можливість з певною ймовірністю визначити динаміку показників залежно від зміни чинників, що впливають на розвиток фінансових процесів у майбутньому. Результати економіко-математичних моделей кладуться в основу техніко-економічних розрахунків планових завдань і прогнозів.

Адаптивні моделі й методи мають механізм автоматичного настроювання на зміну досліджуваного показника. Інструментом прогнозу є модель, первісна оцінка параметрів якої виробляється по декількох перших спостереженнях. На її основі робиться прогноз, що рівняється з фактичними спостереженнями. Прогноз виходить як екстраполяція останньої тенденції. У різних методах прогнозування процес настроювання (адаптації) моделі здійснюється по різному [47].

Коли об'єкт, що прогнозується, знаходиться під впливом великої кількості факторів, для побудови прогнозу вдаються до методу експертних оцінок. Він передбачає опитування експертів та обробку отриманої інформації застосовуючи математичний апарат статистики. Експертна оцінка доповнює економіко-математичне моделювання і проводиться з метою визначення ступеня ризику під впливом тих чи інших причин, пошуку шляхів запобігання

ризик, розробки альтернативних програм тощо. Після експертних оцінок можливе коригування розроблених планових завдань і прогнозів.

Щоб оцінити структуру, результати, що має підприємство від розміщення вільних власних ресурсів або ефективність використання власних та позикових ресурсів, з яких складаються активи підприємства, провести експрес-аналіз або оцінити фінансовий стан використовують метод коефіцієнтів. Аналіз коефіцієнтів завершується розробкою еталонних показників для отримання прогнозного економічного ефекту на вкладений капітал.

Програмно-цільовий метод – це метод, який передбачає розробку фінансового плану, виходячи з мети і завдань, передбачених планом економічного і соціального розвитку підприємства. Розробка цільових програм і завдань підпорядковується основній меті – ресурсному збалансуванню потреби підприємства в капіталі для забезпечення виконання прогнозованих бізнес-планом обсягів операційної, інвестиційної та інших видів діяльності та отриманню прибутку, достатнього для нарахування прогнозованих дивідендів власникам капіталу та забезпечення економічного і соціального розвитку підприємства і поточному і наступному періодах.

Підприємства сьогодні при вмілому поєднанні існуючих методів планування, прогнозування та використанні програмних продуктів, які дозволяють отримати прогнозні данні можуть складати науково обґрунтовані фінансові плани та опрацювати низку альтернативних варіантів дій на випадок можливих змін на ринку товарів і послуг з причин, незалежних від підприємства.

Висновки до розділу 1

1. Фінансовий результат є визначальним критерієм ефективності господарювання, а позитивне значення фінансового результату визначає можливість подальшого розвитку підприємства та створює запас фінансової

стійкості, який дає підприємству змогу оперативно реагувати на зміни у ринковій кон'юктурі.

2. Найважливішою категорією, що відображає саме позитивний фінансовий результат діяльності підприємства, є прибуток.

3. Якісне планування, управління та ефективне використання механізмів підвищення показника фінансового результату є необхідним та дозволить задовольнити потреби різних груп зацікавлених осіб, а також отримати більш повну і достовірну інформацію про результати діяльності підприємства для подальшого прийняття ефективних управлінських рішень.

4. Фінансовий аналіз є процесом, заснованим на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результати його діяльності у минулому для оцінки майбутніх умов і результатів діяльності. Таким чином, головним завданням фінансового аналізу є зниження невизначеності, пов'язаної з ухваленням економічних рішень, орієнтованих на майбутнє.

5. Фінансовий аналіз може використовуватися як інструмент обґрунтування короткострокових і довгострокових економічних рішень, доцільності інвестицій; як засіб оцінки майстерності й якості управління; як спосіб прогнозування майбутніх фінансових результатів. Фінансове прогнозування дає змогу значною мірою поліпшити управління підприємством за рахунок координації всіх чинників виробництва і реалізації, взаємозв'язку діяльності всіх підрозділів і розподілення відповідальності.

6. За нестабільних умов ринкової економіки варто більш ґрунтовніше застосовувати економіко-математичний апарат до аналізу та подальшого прогнозування фінансових результатів.

7. Кожне підприємство, незалежно від масштабів і виду діяльності, кожна підприємницька структура в умовах ринкового господарювання займається плануванням та прогнозуванням. Відсутність планування чи прогнозування супроводжується помилковими рішеннями, несвоєчасною зміною орієнтації, що приводить до втрати позицій на ринку, нестійкого стану та банкрутства.

8. У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, як нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод.

9. Виявлено, що найбільш розробленим серед усієї сукупності методів прогнозування є метод екстраполяції, який заснований на поширенні у майбутнє тенденцій минулого. Проте даний метод є обмеженим, оскільки дозволяє врахувати лише фактор обсягів продажів, а рівень потреби у чистому оборотному капіталі у короткостроковому періоді залежить також від терміну оборотності запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості тощо.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НЕТІКС»

2.1. Коротка характеристика ТОВ «Нетікс»

ТОВ «Нетікс» зареєстровано 10.01.2011 р. Павлоградською районною державною адміністрацією Дніпропетровської області. ТОВ «Нетікс» створене і діє на підставі Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про господарські товариства», цього Статуту та іншого діючого законодавства України.

ТОВ «Нетікс» розташоване за адресою: 51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Горького, б. 166, оф.206.

Товариство є юридичною особою з дня його державної реєстрації; знаходиться на повному госпрозрахунку та самофінансуванні; володіє майном; має самостійний баланс, поточний та інші рахунки у банку, круглу печатку та штампи зі своєю назвою, фірмовий бланк та інші реквізити юридичної особи; може мати знак для товарів та послуг.

Метою створення Товариства є отримання прибутку внаслідок задоволення законним шляхом інтересів та потреб фізичних і юридичних осіб, а також задоволення на основі отриманого прибутку соціально-економічних інтересів учасників і членів трудового колективу товариства.

Підприємств згідно статуту може здійснювати діяльність у сфері торгівлі:

- неспеціалізована оптова торгівля;
- оптова торгівля комп'ютерами, периферійним устаткуванням і програмним забезпеченням;
- виробництво комп'ютерів і периферійного обладнання;
- ремонт комп'ютерів і периферійного обладнання;
- установлення та монтаж машин і устаткування;
- ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового

призначення.

Основним видом діяльності ТОВ «Нетікс» є: оптова торгівля комп'ютерами, периферійним устаткуванням і програмним забезпеченням.

Вищим органом управління Товариством є загальні збори Учасників. Учасники мають кількість голосів, пропорційну розміру їх часток у Статутному капіталі Товариства. Для забезпечення діяльності Товариства за рахунок вкладів учасників утворено Статутний (складений) капітал Товариства у розмірі 2,0 тис. грн. Товариство не створює Резервного фонду.

Прибуток Товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат та витрат на оплату праці.

2.2. Аналіз майнового стану ТОВ «Нетікс»

Майно підприємства – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до надходження економічних вигод у майбутньому [48]. Призначення аналізу майнового стану підприємства проілюстровано на рис. 2.1.

У процесі оцінки майнового стану підприємства вивчаються склад, структура і динаміка його активів та пасивів. А оскільки активи організації можуть розглядатися як її інвестиції, то зміни у майновому положенні організації можуть бути в деякому сенсі обумовлені змінами в інвестиційній політиці. Стало бути, оцінка майнового стану організації може розглядатися як один з інструментів аналізу її інвестиційної політики [49].

У процесі аналізу складу, структури та динаміки майна та джерел його формування використовуються прийоми як горизонтального, так і вертикального аналізу. В горизонтальному аналізі визначаються абсолютні та відносні зміни величин окремих видів активів і пасивів за звітний період, а також у динаміці за декілька періодів дається оцінка цих змін [50].

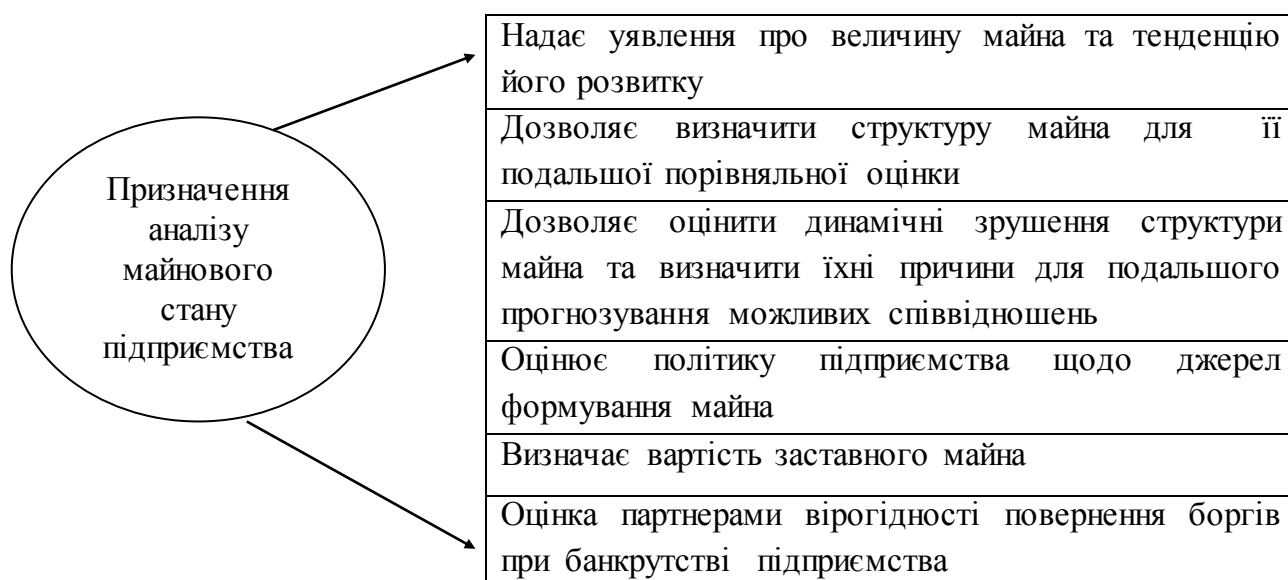

Рис. 2.1. Призначення аналізу майнового стану підприємства

Беручи до уваги бухгалтерський баланс, проведемо горизонтальний аналіз активу балансу підприємства ТОВ «Нетікс» (табл 2.1).

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активу балансу підприємства, тис. грн.

Актив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018-2017 рік		Відхилення 2019-2018 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Основні засоби	59,6	36,1	23,6	-23,5	-39,42	-12,5	-34,6
Усього за розділом I	59,6	36,1	23,6	-23,5	-39,42	-12,5	-34,6
II. Оборотні активи							
Запаси	47,4	50,6	34,6	3,2	6,75	-16,0	-31,62
Дебіторська заборгованість за продукцію	25,7	29,5	56,8	3,8	14,78	27,3	92,54
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	0,6	2,8	0,7	2,2	366,6	-2,1	-75,0
Гроші та їх еквіваленти	94,3	46,6	14,3	-47,7	-50,58	-32,3	-69,31

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Витрати майбутніх періодів	54,4	112,2	129,0	57,8	106,25	16,8	14,97
Усього за розділом II	222,4	241,7	235,4	19,3	8,67	-6,3	-2,6
Баланс	282,0	277,8	259,0	-4,2	-1,48	-18,8	-6,76

Данні, які приводяться в пасиві балансу, дають змогу визначити, які зміни відбулися у структурі власного і запозиченого капіталу, скільки залучено в оборот підприємства довгострокових і короткострокових засобів, тобто пасив показує, звідки з'явилися засоби, що направлені на формування майна підприємства. Фінансовий стан підприємства у багатьом залежить від того, які засоби воно має у власному розпорядженні і куди вони вкладені [50].

Беручи до уваги бухгалтерський баланс проведемо горизонтальний аналіз пасиву балансу підприємства ТОВ «Нетікс» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз пасиву балансу підприємства, тис. грн.

Пасив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018-2017 рік		Відхилення 2019-2018 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	2,0	2,0	2,0	0	-	0	-
Нерозподілений прибуток	226,4	237,0	211,7	10,6	4,68	-25,3	-10,67
Усього за розділом I	228,4	239,0	213,7	10,6	4,64	-25,3	-10,58
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Усього за розділом II	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:							
товари, роботи	24,1	25,3	11,4	1,2	4,97	-13,9	-54,94

Продовження табл. 2.2

Пасив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018-2017 рік		Відхилення 2019-2018 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
розрахунками з бюджетом	19,7	7,5	9,3	-12,2	-61,92	1,8	24,0
розрахунки зі страхування	1,0	-	-	-1,0	-	-	-
розрахунками з оплати праці	2,8	-	-	-2,8	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	6,0	6,0	24,6	0	-	18,6	310,0
Усього за розділом III	53,6	38,8	45,3	-14,8	-27,61	6,5	16,75
Баланс	282,0	277,8	259,0	-4,2	-1,48	-18,8	-6,76

Вертикальний аналіз передбачає дослідження структури активу і пасиву балансу, тобто частки окремих видів майна і джерел формування капіталу у валюті балансу та підсумку його окремих розділів [51].

За даними бухгалтерського балансу проведемо вертикальний аналіз активу балансу підприємства ТОВ «Негікс» (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Вертикальний аналіз активу балансу підприємства, %

Актив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення (%)	
				2018/2017	2019/2018
I. Необоротні активи					
Основні засоби	21,13	12,99	9,11	-8,14	-3,88
Усього за розділом I	21,13	12,99	9,11	-8,14	-3,88
II. Оборотні активи					
Запаси	16,81	18,21	13,36	1,4	-4,85
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	9,11	10,62	21,93	1,51	11,31
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	0,21	1,01	0,27	0,8	-0,74
Гроші та їх еквіваленти	33,44	16,77	5,52	-16,67	-11,25
Витрати майбутніх періодів	19,29	40,39	49,81	21,1	9,42
Усього за розділом II	78,87	87,01	90,89	8,14	3,88
Баланс	100	100	100	-	-

За даними бухгалтерського балансу проведемо вертикальний аналіз пасиву балансу підприємства ТОВ «Нетікс» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Вертикальний аналіз пасиву балансу підприємства, %

Актив	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення (%)	
				2018/2017	2019/2018
I. Власний капітал					
Зареєстрований капітал	0,71	0,72	0,77	0,01	0,05
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	80,28	85,31	81,74	5,03	-3,57
Усього за розділом I	80,99	86,03	82,51	5,04	-3,52
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Усього за розділом II	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:					
товари, роботи, послуги	8,55	9,11	4,4	0,56	-4,71
розрахунками з бюджетом	6,98	2,7	3,59	-4,28	0,89
розрахунки зі страхування	0,35	-	-	-0,35	-
розрахунками з оплати праці	0,99	-	-	-0,99	-
Інші поточні зобов'язання	2,13	2,16	9,5	0,03	7,34
Усього за розділом III	19,01	13,97	17,49	-5,04	3,52
Баланс	100	100	100	-	-

Дослідивши структуру та динаміку бухгалтерського балансу підприємства ТОВ «Нетікс» методом горизонтального та вертикального аналізу можна зробити такі висновки. Темпи зниження необоротних активів перевищують темпи зниження оборотних активів як у 2018 році, так і у 2019 році, що призвело до зменшення частки необоротних активів у майні з 21,13 % до 9,11 %. Негативним моментом є перевищення питомої ваги дебиторської заборгованості над кредиторською в 4,9 рази, що говорить про недоліки управління дебіторською заборгованістю на підприємстві. Також до недоліків можна віднести постійне зниження питомої ваги самих ліквідних коштів підприємства. Питома вага грошових коштів зменшилась з 33,44% в 2017 році до 5,52% в 2019 році. Приріст власного капіталу в 2018 році відбувався лише за

рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Який в структурі власного капіталу займав найбільшу питому вагу на протязі трьох років (80,28% – 86,03%).

На протязі 2017-2019 років ТОВ «Нетікс» фінансувалося за рахунок власних фінансових ресурсів.

2.3. Оцінка ділової активності ТОВ «Нетікс»

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації (іміджу), вихід на ринок праці і капіталу тощо. Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства.

Як відомо, ефективність використання фінансових ресурсів, насамперед, пов'язують з їх оборотністю. Оборотні кошти є найбільш мобільною частиною господарських засобів. Прискорення оборотності оборотних коштів має важливе значення для стабільності фінансового стану підприємств з таких причин:

- швидкість обороту коштів визначає розмір їх річного обороту;
- прискорення оборотності веде до зниження витрат підприємства;
- прискорення обороту на тій чи іншій стадії кругообігу коштів веде до прискорення обороту на інших стадіях [52].

Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних коефіцієнтів оборотності, основні з яких:

1. Коефіцієнт оборотності активів (трансформації) - відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів:

$$K_A = \frac{ЧВР}{СВ_A} = \frac{Чистий\ дохід\ від\ реалізації}{Середньорічна\ вартість\ активів}, \quad (2.1)$$

2. Коефіцієнт оборотності власного капіталу - відображає швидкість обороту вкладеного власного капіталу:

$$K_{BK} = \frac{ЧВР}{СВ_{BK}} = \frac{Чистий\ дохід\ від\ реалізації}{Середньорічна\ вартість\ власного\ капіталу}, \quad (2.2)$$

3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (коштів у розрахунках) - показує кількість оборотів дебіторської заборгованості:

$$K_{ДЗ} = \frac{ЧВР}{СВ_{ДЗ}} = \frac{Чистий\ дохід\ від\ реалізації}{Середньорічна\ вартість\ дебіторської\ заборгованості}, \quad (2.3)$$

4. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – характеризує залучені кошти, які підлягають поверненню:

$$K_{КЗ} = \frac{С_{РП}}{СВ_{КЗ}} = \frac{Собівартість\ реалізованої\ продукції}{Середньорічна\ вартість\ кредиторської\ заборгованості}, \quad (2.4)$$

5. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів - відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Зниження цього показника характеризує відносно зростання товарно-матеріальних запасів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства:

$$K_{ВЗ} = \frac{С_{РП}}{СВ_{ТМЗ}} = \frac{Собівартість\ реалізованої\ продукції}{Середньорічна\ вартість\ товарно-матеріальних\ запасів}, \quad (2.5)$$

6. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) - характеризує величину виручки з реалізації продукції на 1 гривню основних засобів. Чим більша фондовіддача, тим менша фондомісткість і більш ефективно використовується капітал, вкладений в основні засоби підприємства.

$$K_{OЗ} = \frac{Чистий\ дохід\ від\ реалізації}{Середньорічна\ вартість\ основних\ засобів}, \quad (2.6)$$

Розрахунки показників ділової активності підприємства ТОВ «Нетіке» наведені у таблиці 2.5.

Всі показники ділової активності в 2019 році в порівнянні з 2018 роком погіршили свої значення. Коефіцієнт оборотності активів, що показує швидкість обороту у 2019 році знизився на 0,73 пункти у порівнянні з 2018

Таблиця 2.5

Розрахунок показників ділової активності підприємства

Коефіцієнти	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	
				2018-2017 роки	2019-2018 роки
Коефіцієнт оборотності активів (трансформації)	4,87	3,42	2,69	-1,45	-0,73
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	5,97	4,09	3,19	-1,88	-0,9
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	39,62	32,64	16,13	-6,98	-16,51
Період оборотності дебіторської заборгованості	9	11	22	2	11
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	21,05	15,05	9,72	-6	-5,53
Період оборотності кредиторської заборгованості	17	24	37	7	13
Коефіцієнт оборотності запасів	15,51	14,19	9,6	-1,32	-4,59
Період обігу запасів	23	25	37	2	12
Тривалість операційного циклу	32	36	59	4	23
Тривалість фінансового циклу	15	12	22	-3	10
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	21,51	19,98	24,26	-1,53	4,28

роком. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2018 році зменшився на 16,51 пункту, що призвело до збільшення періоду оборотності дебіторської заборгованості на 11 днів. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зменшився у 2019 році на 5,53 пункти, відповідно період оборотності кредиторської заборгованості зріс на 13 днів.

Порівнюючи суму кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості можна підсумувати, що компанія використовує кредиторську заборгованість для фінансування власних дебіторів, а також частина цих коштів використовує для фінансування інших активів.

Узагальнюючи стан показників ділової активності ТОВ «Нетікс» можна відзначити, що в 2019 р. відбулося зниження економічного потенціалу підприємства, погіршення використання активів, оборотних активів, що в свою чергу генерує недостатню кількість грошових засобів для покриття витрат і потребує щоб підприємство залучало додаткові позикові кошти (кредиторської заборгованості).

Протягом 2017-2019 р. операційний цикл ТОВ «Нетікс» збільшився з 32 днів до 59 днів. Це відбулось через постійний ріст суми дебіторської заборгованості Резерви зниження показника необхідно шукати саме в сфері управління дебіторською заборгованістю. Оптимізація політики товарного кредитування дозволить скоротити середньорічний розмір заборгованості, що призведе до підвищення фінансового результату роботи підприємства.

У 2019 році період фінансового циклу ТОВ «Нетікс» зріс на 10 днів в порівнянні з роком раніше. Причинами такої тенденції є збільшення виробничого циклу і зменшення оборотності кредиторської заборгованості. Для скорочення фінансового циклу необхідно шукати резерви зниження періоду виробничого циклу і збільшення періоду погашення дебіторської заборгованості.

2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Аналіз фінансової стійкості на певну дату дозволяє встановити, на скільки раціонально підприємство керує власними та запозиченими коштами на протязі періоду, який передував цій даті.

В ході виробничого процесу на підприємствах здійснюється постійне поповнення товарно-матеріальних цінностей. З цією метою використовуються як власні, так і запозичені джерела. Вивчаючи надлишок або нестачу коштів для формування запасів, встановлюються абсолютні показники фінансової стійкості [53].

Фінансова стійкість підприємства характеризується станом власних і залучених засобів і оцінюється за допомогою системи фінансових коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) характеризує частку власного капіталу в сукупному капіталі. Чим більше значення цього показника, тим більшою є фінансова незалежність підприємства від кредиторів. Мінімальна частка власного капіталу повинна складати не менше 50 % сукупного капіталу, задіяного в господарській діяльності. Вона засвідчує можливість підприємства погасити борги власними коштами. Коефіцієнт фінансової незалежності розраховується за формулою:

$$K_{\text{авт}} = \frac{ВК}{ВБ} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.7)$$

2. Коефіцієнт фінансової залежності - показує, яка сума загальної вартості майна підприємства припадає на 1 грн. власних коштів та розраховується за формулою:

$$K_{\text{зал}} = \frac{ВБ}{ВК} = \frac{\text{Валюта балансу}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.8)$$

3. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу - характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{\text{фін}} = \frac{ЗК}{ВБ} = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.9)$$

4. Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левереджу) - характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{\text{ф.р.}} = \frac{ЗК}{ВК} = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.10)$$

5. Коефіцієнт платоспроможності - визначається як відношення власного капіталу та залученого:

$$K_{\text{пл.спр.}} = \frac{ВК}{ЗК} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Залучений капітал}}, \quad (2.11)$$

6. Коефіцієнт поточної заборгованості - характеризує частку заборгованості по короткостроковим зобов'язанням у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{п.з.} = \frac{КЗ}{ВБ} = \frac{\text{Короткострокові зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.12)$$

7. Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом - характеризує частку власного оборотного капіталу в оборотних активах. Підвищення частки власного оборотного капіталу свідчить про зміцнення фінансового стану підприємства, збільшення робочого капіталу, підвищення платоспроможності і ліквідності боргових зобов'язань, зростання фінансової незалежності та розраховується за формулою:

$$K_{заб.} = \frac{ВОК}{ОА} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Оборотні активи}}, \quad (2.13)$$

8. Коефіцієнт маневреності власного капіталу - характеризує, яка частка власного капіталу використовується для формування оборотних активів. Чим більша частка власних коштів в обороті, тим вища платоспроможність підприємства, тим більші можливості скерування чистого прибутку на капітальні інвестиції та соціальні потреби власників капіталу. Коефіцієнт маневреності власного капіталу розраховується за формулою:

$$K_{ман} = \frac{ВОК}{ВК} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.14)$$

Аналіз здійснюється шляхом розрахунку і порівняння окремих показників з базовими, а також вивчення динаміки їх змін за певний період. Базовими показниками можуть бути: значення показників за попередній період; значення показників аналогічних фірм; середньогалузеві значення показників [52].

Розрахунки коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ТОВ «Нетіке» наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості (капіталізації) підприємства

Показник	Норматив- не значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	
					2018- 2017 роки	2019- 2018 роки
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	0,81	0,86	0,82	0,05	-0,04
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	$\leq 0,5$	0,19	0,14	0,17	-0,05	0,03
Коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт фінансування)	≤ 2	1,23	1,16	1,21	-0,07	0,05
Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левереджу)	≤ 1	0,23	0,16	0,21	-0,07	0,05
Коефіцієнт покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності)	≥ 1	4,26	6,15	4,72	1,89	-1,43
Коефіцієнт поточної заборгованості	≤ 1	0,19	0,14	0,17	-0,05	0,03
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	$\geq 0,1$	0,76	0,84	0,81	0,08	-0,03
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\geq 0,1$	0,74	0,85	0,89	0,11	0,04

На рис. 2.2 зображена зворотна залежність коефіцієнту фінансової незалежності (автономії) та коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт фінансування) протягом 2017 – 2019 років.

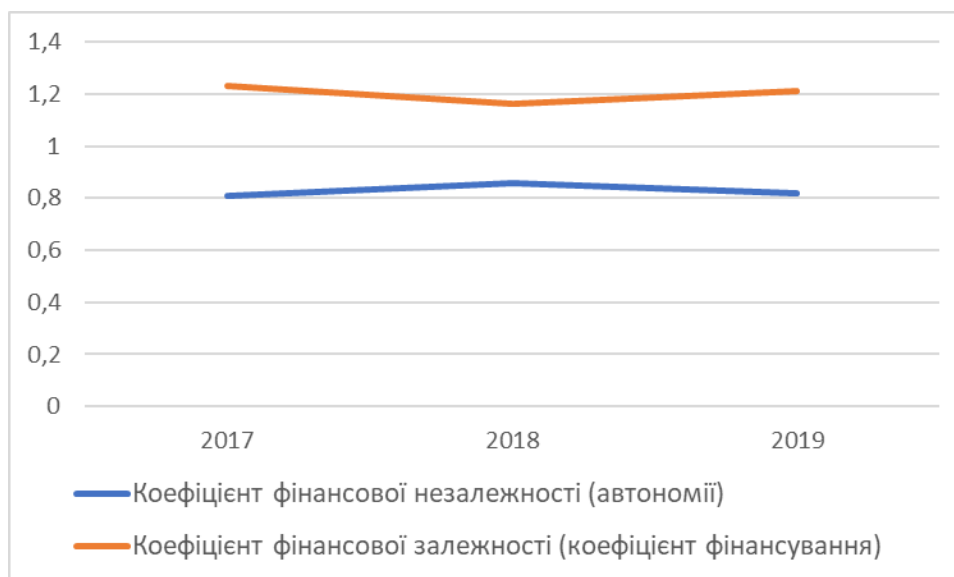

Рис. 2.2. Коефіцієнти фінансової стійкості

На рис. 2.3 зображена зворотна залежність коефіцієнту фінансового ризику (фінансового левереджу) та коефіцієнту покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності) протягом 2017 – 2019 років.

Рис. 2.3. Коефіцієнти фінансової стійкості

За даними табл. 2.6 можна зробити висновок, що в цілому показники, якими характеризується фінансова стійкість, майже не змінилися. Значення коефіцієнту автономії в 2019 році більше нормативного значення і свідчить про незначну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, так на

кінець 2019 року ТОВ «Нетікс» на 82% фінансувалось за рахунок власного капіталу. В 2018 році відбувалося зниження фінансової залежності на 0,07 п., але в 2019 відбулося підвищення на 0,05 п. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу в 2019 році мав тенденцію до збільшення, але він відповідав нормативному значенню.

Збільшення коефіцієнту фінансового ризику в 2019 р. свідчить про зменшення залежності ТОВ «Нетікс» від зовнішніх джерел фінансування. Так в 2019 році на 1 грн. власного капіталу припадало 0,21 грн. залучених засобів, що на 0,05 грн. менше, ніж у 2018 році. Динаміка наведених показників свідчить, що ТОВ «Нетікс» в 2019 році було фінансово стійким. Коефіцієнт маневреності власного капіталу в 2019 році збільшився, і відповідає нормативному значенню, що позитивно характеризує фінансовий стан підприємства, оскільки свідчить про можливість вільно маневрувати власними коштами. Його позитивне значення свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних.

Розглянемо тепер поняття запасу фінансової міцності (межі безпеки) ТОВ «Нетікс». Для цього необхідно спочатку опанувати поняття порога рентабельності (критичною точкою, «мертвою точкою», точкою самоокупності, точкою перелому, точкою беззбитковості, точкою розриву і т.ін. – такі назви трапляються в економічній літературі). Далі необхідно визначити собівартість одиниці продукції і всього випуску за різних рівнів обсягу виробництва (X) за рівняннями:

$$Y = A + bx, \quad (2.15)$$

де Y – собівартість одиниці та всього обсягу продажу, тис.грн.;

b- змінні витрати на одиницю продукції, тис.грн.;

A – постійні витрати на весь обсяг випуску, тис.грн.

Точка беззбитковості – критичний обсяг виробництва ($X_{кр}$) – такий обсяг виробництва і продажу, коли підприємство почне отримувати прибуток. Її можна визначити за формулою (2.16):

$$X_{кр} = A : (Ц - b), \quad (2.16)$$

де Ц — ціна одиниці продукції, грн./од.

У зв'язку з проведеними розрахунками можна назвати три важливих моменти для фінансиста підприємства.

Визначивши, якій кількості продукції відповідає за цих цін реалізації поріг рентабельності, одержуємо граничне (критичне) значення обсягу виробництва в натуральному вираженні. Меншу кількість продукції підприємству виробляти не вигідно.

2. Пройшовши поріг рентабельності, підприємство має додаткову суму валової маржі на кожен чергову одиницю товару. Природно, збільшується і маса прибутку.

3. Сила впливу операційного важеля максимальна поблизу порога рентабельності й зменшується зі зростанням виручки від реалізації та прибутку, тому що частка постійних витрат у загальній їх сумі зменшується – і так до чергового «стрибка» постійних витрат.

На основі порога рентабельності можемо визначити запас фінансової міцності підприємства (різниця між досягнутою фактичною виручкою від реалізації і порогом рентабельності). Цей показник розраховується й у відсотках до виручки від реалізації або у вигляді коефіцієнта до виторгу. Всі показники й алгоритм їхніх розрахунків наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Алгоритм розрахунку параметрів операційного аналізу

ТОВ «Нетікс» за 2019 рік

Найменування	Розрахунок
1. Валова маржа $ВМ = ВР - С_{зв}$, тис.грн. Виручка від реалізації (ВР) мінус змінні витрати (Сзв).	$724,3 - 128,63 = 595,67$ тис.грн.
2. Разом змінні витрати (Сзм), тис.грн.	128,63 тис.грн.
3. Коефіцієнт валової маржі: Валова маржа : Виручка від реалізації, $К_m = ВМ : ВР$	$595,67 / 724,3 = 0,8224078$
4. Відсоток валової маржі = Валова маржа : Виручка від реалізації * 100, $К_m (\%) = ВМ : ВР * 100$	82,03%

Продовження табл. 2.7

Найменування	Розрахунок
5. Разом постійні платежі (С _{пост})	280,37 тис.грн.
6. Поріг рентабельності: Сума постійних витрат : Коефіцієнт валової маржі; Прент = С _{пост} : К _м (%)	280,37 / 0, 8224078 = 340,91 тис.грн.
7. Запас фінансової міцності: - у грн.: Виручка від реалізації – Поріг рентабельності: Ф _м = ВР – Прент - у відсотках до виручки від реалізації: Ф _м (%) = Ф _м : ВР	724,3 – 340,91 = 383,39 тис.грн. 383,39/724,3*100=52,93%
8. Прибуток: Запас фінансової міцності * Коефіцієнт валової маржі; Пр = Ф _м * К _м (%)	383,39* 52,93 / 100 = 202,92 тис.грн.
9. Сила впливу операційного важеля: Валова маржа : Прибуток; Р _{пр} = ВМ : Пр	595,67/ 202,92 = 2,93

Отже обсяг реалізованої продукції у грошовому еквіваленті для ТОВ «Нетікс» повинен бути не менше ніж 340,91 тис.грн., для того аби підприємство не було збитковим.

Як далеко запланований виторг від реалізації «відділяється» від точки беззбитковості, показує запас фінансової міцності або межа фінансової безпеки.

Як видно з наведених вище розрахунків запас міцності підприємства становить 52 %, що означає, що при зменшенні обсягу реалізації продукції на 52 %, за будь-яких причин, воно не буде збитковим. Будь-яка зміна чистого доходу спричиняє зміну валового прибутку в пропорції 1: 2,93.

Цей метод ТОВ «Нетікс» може використовувати, плануючи свою діяльність і розраховуючи фінансові показники. Його перевага очевидна, тому що він дає змогу досить легко визначити такі фінансові показники, як оптимальний обсяг продажу, ціна продажу і фінансовий запас стійкості.

Розрахуємо точку беззбитковості графічним методом.

Вихідні данні: постійні витрати – 280,37 тис.грн.; змінні витрати – 128,63 тис.грн.; обсяг реалізації 724,3 тис.грн.

Питома вага змінних витрат в об'ємі реалізації 0,1775921.

Точка беззбитковості (Q) = 280,37 / (1- 0,1775921) = 340,91 тис.грн.

При використанні графічного методу аналізу точкою беззбитковості вважається точка перетину лінії сукупних (повних) затрат та лінії, яка характеризує виручку від реалізації продукції (рис. 2.4).

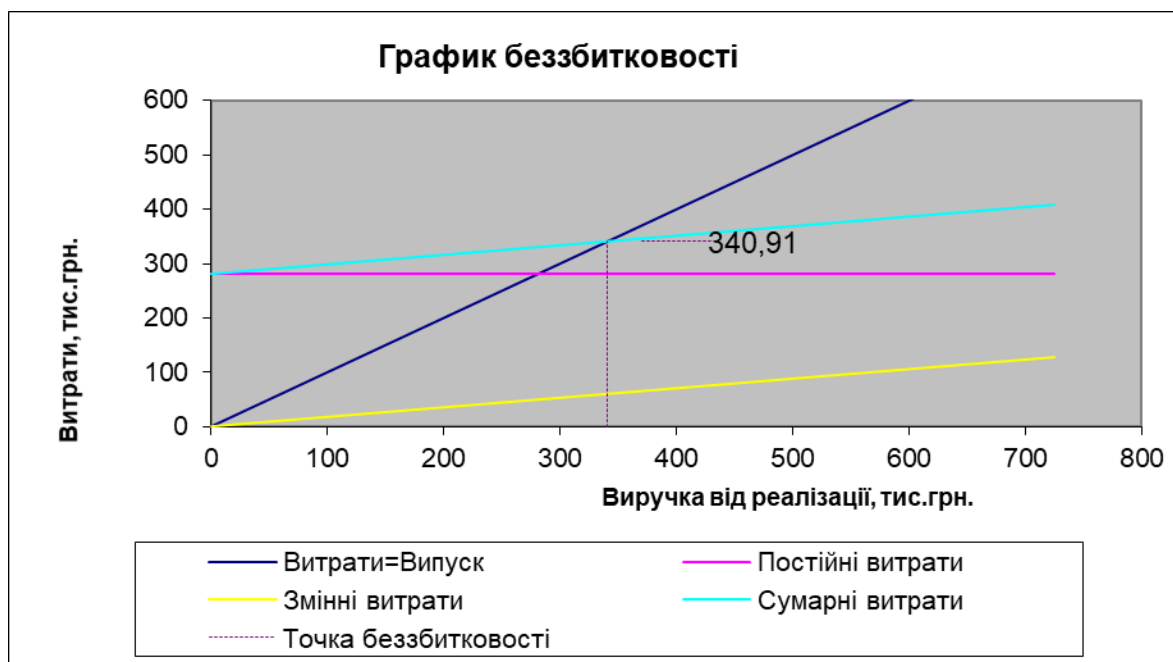

Рис. 2.4. Точка беззбитковості ТОВ «Нетікс» в 2019 році

До досягнення точки беззбитковості в 2019 році (340,91 тис.грн.) підприємство зазнає збитків від реалізації продукції, а після - отримує прибутки. Тобто в 2019 році підприємство отримувало прибуток після перетину обсягу виручки від реалізації в суму 340,91 тис.грн.

2.5. Аналіз платоспроможності та ліквідності ТОВ «Нетікс»

Задача аналізу ліквідності балансу виникає в зв'язку з необхідністю давати оцінку кредитоспроможності підприємства, тобто його здатності вчасно і цілком розраховуватися по усіх своїх зобов'язаннях.

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань організації її активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань. Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні засобів по активу, згрупованих по ступені їхньої ліквідності і розташованих у порядку

убування ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, згрупованими по термінах їхнього погашення і розташованими в порядку зростання термінів [48].

Найбільш ліквідні активи – А1 - (грошові кошти і короткострокові фінансові вкладення підприємства) повинні бути більше або рівні найбільш терміновим зобов'язанням – П1 - (кредиторської заборгованості й інших короткострокових пасивів).

Швидко реалізовані активи – А2 - (дебіторська заборгованість з терміном погашення менш року та інші оборотні активи) повинні бути більше або дорівнювати короткостроковим пасивам - П2 - (короткостроковим позиковим засобам).

Повільно реалізовані активи – А3 - (дебіторська заборгованість з терміном погашення більш року, запаси за винятком витрат майбутніх періодів, ПДВ по придбаних цінностях і довгострокових фінансових вкладеннях) повинні бути більше або дорівнювати довгостроковим пасивам – П3- (довгостроковим позиковим засобам).

Важко реалізовані активи – А4 - (необоротні активи за винятком довгострокових фінансових вкладень) повинні бути менше або дорівнювати постійним пасивам – П4 - (капітал і резерви, доходи майбутніх періодів, резерви майбутніх витрат і платежів, скоректовані на величину витрат майбутніх періодів).

Таким чином, абсолютно ліквідним є такий баланс, при якому досягається співвідношення [49]:

$$A1 \geq P1; \quad A2 \geq P2; \quad A3 \geq P3; \quad A4 \leq P4$$

Результати порівняння фактичних співвідношень статей активу та пасиву з точки зору ліквідності балансу у порівнянні з рекомендованими наводяться у таблиці 2.8.

З табл. 2.8 видно, що баланс ТОВ «Нетікс» за 2019 період не є абсолютно ліквідним, оскільки не виконується умова $A_1 \geq P_1$. У підприємства спостерігається нестача найбільш ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. Різниця між найліквіднішими активами і терміновими

(негайними) пасивами: на кінець 2019 року нестача становила 31 тис. грн.

Таблиця 2.8

Результати розрахунків аналізу ліквідності балансу, тис. грн.

Показники активу балансу	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Показники пасиву балансу	2017 рік	2018 рік	2019 рік
1. Найбільш ліквідні активи (A1)	94,3	46,6	14,3	1. Найбільш термінові пасиви (П1)	53,6	38,8	45,3
2. Швидко реалізовані активи (A2)	80,7	144,5	186,5	2. Короткотрокові пасиви (П2)	-	-	-
3. Повільно реалізовані активи (A3)	47,4	50,6	34,6	3. Довгострокові пасиви (П3)	-	-	-
4. Важко реалізовані активи (A4)	59,6	36,1	23,6	4. Постійні пасиви (П4)	228,4	239,0	213,7
Усього	282,0	277,8	259,0	Усього	282,0	277,8	259,0

Нестача у підприємства грошових коштів та інших найліквідніших активів групи A₁ на кінець 2019 року була частково компенсована надлишком активів групи A₂. Однак така компенсація є лише вартісною, а в реальній платіжній ситуації, як зазначалося вище, менш ліквідні активи не зможуть замінити більш ліквідні. Умова $A_3 \geq P_3$ для підприємства виконується, що свідчить про високий рівень його перспективної платоспроможності, про наявність у підприємства достатнього обсягу запасів, та інших активів, що повільно реалізуються.

Виконання четвертої нерівності свідчить про дотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, наявність власних оборотних коштів.

Ліквідність підприємства розраховується за допомогою таких коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності) - характеризує спроможність підприємства за рахунок наявних оборотних активів виконувати

свої грошові зобов'язання, передусім сплачувати борги. Для забезпечення належного рівня платоспроможності підприємствам доцільно забезпечувати значення цього показника на рівні 1,5 - 2,5, при якому величина оборотних активів в 1,5 - 2,5 рази більша від величини боргових зобов'язань.

$$КП = \frac{A1 + A2 + A3}{П1 + П2} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.17)$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття) - показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості.

$$КЛ_{\text{сп}} = \frac{A1 + A2}{П1 + П2} = \frac{\text{Поточні активи - Запаси}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.18)$$

3. Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності - Дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$КЛ_{\text{абс}} = \frac{A1}{П1 + П2} = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.19)$$

4. Чистий оборотний капітал - необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства, оскільки перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності [54]. Чистий оборотний капітал визначається за формулою:

$$\text{ЧОК} = \text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}, \quad (2.20)$$

У таблиці 2.9 наведено коефіцієнти ліквідності ТОВ «Нетікс» за 2017-2019 рр.

Таблиця 2.9

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності підприємства

Назва показника	Нормативне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності), КП	≥ 2	4,15	6,22	5,19
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття), КЛср.	> 1	3,26	4,92	4,43
Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності, КЛабс.	$> 0,2$	1,76	1,20	0,31
Чистий оборотний капітал, ЧОК, (тис.грн)		168,8	202,9	190,1

Коефіцієнт покриття на протязі 2017-2019 рр. відповідав нормативному значенню, тобто підприємство мало реальну можливість покриття поточних зобов'язань за рахунок своїх оборотних засобів.

На кожну гривню поточних зобов'язань ТОВ «Нетікс» в 2018 році припадало 6,22 грн. оборотних активів, а в 2019 році 5,19 грн.

Значення коефіцієнту швидкої ліквідності на протязі 2017-2019 років є більшим за нормативне і свідчить, що за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень могло бути погашено всі поточні зобов'язання підприємства.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності на протязі 2017-2018 рр. було більшим за нормативне. Але в 2019 році показник абсолютної ліквідності не відповідав нормативному значенню. Так як коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2019 році складає 0,31, то підприємство може погасити лише 31% поточної заборгованості за рахунок наявних грошових коштів. Отже можна говорити про зниження ліквідності та платоспроможності підприємства у 2019 році.

2.6. Аналіз показників прибутковості ТОВ «Нетікс»

Один з показників, що характеризує економічну ефективність підприємства – це рентабельність. Економічна ефективність - відносний показник, що прирівнює отриманий ефект з витратами або ресурсами, використаними для досягнення цього ефекту. Існує безліч коефіцієнтів рентабельності, використання кожного з яких залежить від характеру оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Від цього в першу чергу залежить вибір оціночного показника (прибутку), використовуваного в розрахунках. Найчастіше використовується чотири різних показника: валовий прибуток, операційний прибуток, прибуток до оподаткування, чистий прибуток [66]. Залежно від того, з чим порівнюється обраний показник прибутку, виділяють три групи коефіцієнтів рентабельності:

1. Рентабельність інвестицій (капіталу) включає:

- Рентабельність власного капіталу - засвідчує ефективне використання власного капіталу, можливість його примноження та визначається за формулою:

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}, \quad (2.21)$$

- Рентабельність реального основного капіталу - засвідчує ефективність використання основного капіталу та визначається за формулою:

$$RoO = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість необоротних активів}}, \quad (2.22)$$

- Рентабельність позичкового капіталу - засвідчує ефективність використання позичкового капіталу та визначається за формулою:

$$R_{nn} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\frac{\text{Середньорічна вартість довгострокових зобов'язань} + \text{Середньорічна вартість поточних зобов'язань}}{2}}, \quad (2.23)$$

2. Рентабельність продажів включає:

- Валова рентабельність продажу - характеризує суму валового прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$GPM = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.24)$$

- Операційна рентабельність продажу - характеризує суму операційного прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$OIM = \frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.25)$$

- Чиста рентабельність продажу - характеризує суму чистого прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$NPM = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.26)$$

3. Рентабельність виробництва включає:

- Валова рентабельність виробництва - показує величину валового прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво та визначається за формулою:

$$RBB = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}, \quad (2.27)$$

- Чиста рентабельність виробництва - показує величину чистого прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво та визначається за формулою:

$$NBB = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}, \quad (2.28)$$

- Загальна рентабельність майна - характеризує суму валового прибутку з гривні вартості майна та визначається за формулою:

$$R_{33} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість майна}}, \quad (2.29)$$

- Чиста рентабельність майна - характеризує суму чистого прибутку з гривні вартості майна та визначається за формулою:

$$R_{чч} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість майна}}, \quad (2.30)$$

Результати розрахунків коефіцієнтів рентабельності представити в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Розрахунок показників рентабельності підприємства

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення 2018-2017 рік	Абсолютне відхилення 2019-2018 рік
Рентабельність інвестицій (капіталу)					
Рентабельність власного капіталу	23,43	4,79	6,01	-18,64	1,22
Рентабельність реального основного капіталу	84,30	23,41	45,56	-60,89	22,15
Рентабельність позичкового капіталу	103,68	24,24	32,34	-79,44	8,1
Рентабельність продаж					
Валова рентабельність продаж	20,44	28,23	43,53	7,79	15,3
Операційна рентабельність продаж	4,89	1,43	2,29	-3,46	0,86
Чиста рентабельність продаж	3,92	1,17	1,87	-2,75	0,7
Рентабельність виробничої діяльності					
Валова рентабельність виробництва	25,69	37,54	77,09	11,85	39,55
Чиста рентабельність виробництва	4,92	1,61	3,32	-3,31	1,71
Загальна рентабельність майна	99,71	93,28	117,47	-6,43	24,19
Чиста рентабельність майна	19,11	4,00	5,06	-15,11	1,06

Розрахувавши основні показники рентабельності ТОВ «Нетікс» у таблиці 2.10 можна зробити висновок, що у 2019 році порівняно з 2018 показники рентабельності продаж покращили свої значення. Це пояснюється тим, що зменшення собівартості було більшим за зниження чистого доходу від реалізації продукції. З кожної гривні продажу продукції ТОВ «Нетікс» в 2019 році отримувало 0,87 грн. чистого прибутку.

В 2019 році виріс показник рентабельності основного капіталу (22,15 пункти). Тобто підприємство більше отримує прибутку на 1 грн. доходу (капіталу). У 2019 році рентабельність власного капіталу збільшилась на 1,2%.

Ріст рентабельності власного капіталу пояснюється зростанням суми чистого прибутку.

Покращилась загальна рентабельність майна підприємства на 24,19 пункти, та чиста рентабельність майна на 1,06 пункти. В 2019 році з кожної гривні вкладеної в майно підприємство отримало 0,06 грн. чистого прибутку.

2.7. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Нетікс»

Економічна доцільність функціонування підприємства оцінюється фінансовими результатами його діяльності - отриманим прибутком. Тому фінансові результати діяльності (прибуток або збиток) та чинники впливу на їх величину повинні постійно аналізуватися. Основними інформаційними матеріалами аналізу фінансових результатів є: звіт про фінансові результати; примітки до річної фінансової звітності; дані аналітичного обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності [56].

Першочерговими завданнями аналізу фінансових результатів є оцінювання динаміки прибутку, виявлення і кількісне оцінювання впливу різних чинників на його розмір, а також оцінювання резервів збільшення прибутку (табл. 2.11).

Таблиця 2. 11

Горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати підприємства

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018-2017 рік		Відхилення 2019-2018 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	1329,5	956,5	724,3	-373	-28,05	-232,2	-24,27
Собівартість реалізованої продукції	1057,7	695,4	409,0	-362,3	-34,25	-286,4	-41,18

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
Валовий: прибуток	271,8	261,1	315,3	-10,7	-3,93	54,2	20,75
Інші операц. витрати	206,7	247,4	298,7	40,7	19,69	51,3	20,73
Фінансовий результат до оподаткування							
Прибуток	65,1	13,7	16,6	-51,4	-78,95	2,9	21,16
Податок на прибуток	13,0	2,5	3,0	-10,5	-80,76	0,5	20,0
Чистий прибуток	52,1	11,2	13,6	-40,9	-78,5	2,4	21,43

Виходячи з таблиці 2.11 ми бачимо, що темп росту чистого доходу (виручка) від реалізації продукції у 2018 рік зменшився на 28,05%, в 2019 році на 24,27%. Темп росту собівартості реалізованої продукції також зменшувався у 2018 році на 34,25%, та у 2019 році – 41,18%. В 2019 році темп зниження собівартості був більшим за темп зниження чистого доходу, що призвело до збільшення темпу росту валового прибутку в 2019 році на 20,75 %, що на 24,68% вище чим у 2018 році. Відбулося збільшення інших операційних витрат у 2019 році на 20,73%. На протязі трьох років підприємство мало прибуток від операційної діяльності. Що стосується чистого прибутку, то у 2017-2019 роках спостерігається прибуток, темп росту якого у 2019 році в порівнянні з 2018 роком збільшився до 21,43%.

Висновки до розділу 2

На основі проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Нетікс» наступні висновки:

1. На протязі 2017-2019 років ТОВ «Нетікс» фінансувалося за рахунок власних фінансових ресурсів. На протязі 2017-2019рр. відбувалося постійне зменшення активів підприємства. Причому темп зниження необоротних активів (-34,6%) був набагато більшим ніж оборотних активів (-2,6%).

2. Аналіз ділової активності ТОВ «Нетікс» показав, що протягом 2017-2019 рр. відбулося падіння економічного потенціалу підприємства, погіршення використання активів, оборотних активів, що в свою чергу спричинило недостатню кількість грошових засобів для покриття витрат та спонукало підприємство до залучення додаткових позикових коштів (кредиторської заборгованості).

3. Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Нетікс» свідчить що стан фінансової стійкості підприємства за досліджуваний період майже не змінився. Значення коефіцієнту автономії в 2019 році більше нормативного значення і свідчить про незначну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, так на кінець 2019 року ТОВ «Нетікс» на 82% фінансувалось за рахунок власного капіталу.

4. Аналіз ліквідності, як один з головних критеріїв оцінки фінансового стану підприємства показав, що підприємство має досить достатній рівень всіх показників ліквідності, окрім показника абсолютної ліквідності у 2019 році. Розрахунки показують, що на кінець звітного періоду (2019 рік) підприємство має досить високий рівень показників загальної та швидкої ліквідності. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності на протязі 2017-2018 рр. було більшим за нормативне. Але в 2019 році показник абсолютної ліквідності не відповідав нормативному значенню. Так як коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2019 році складає 0,31, то підприємство може погасити лише 31% поточної заборгованості за рахунок наявних грошових коштів. Отже можна говорити про зниження ліквідності та платоспроможності підприємства у 2019 році.

5. Аналіз ефективності діяльності ТОВ «Нетікс» свідчить про покращення ефективності використання капіталу підприємства. Покращилась загальна рентабельність майна підприємства на 24,19 пункти, та чиста рентабельність майна на 1,06 пункти. В 2019 році з кожної гривні вкладеної в майно підприємство отримало 0,06 грн. чистого прибутку.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НЕТІКС»

3.1. Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ «Нетікс» за алгоритмічними методами

Ефективність функціонування діяльності підприємства характеризує його фінансовий результат, що виступає у формі прибутку або збитку та в основному залежить від його операційної діяльності. Основними економічними результатами діяльності підприємства є чистий дохід (виручка) від реалізованої продукції, валовий дохід, прибуток.

Валовий прибуток (збиток) визначають як різницю між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Тому, цілком доцільно, для ефективного функціонування діяльності підприємства в майбутньому, прогнозувати його валовий прибуток.

В свою чергу, прогнозування дає змогу аналізувати тенденції, які складаються в період проведення фінансової політики з урахуванням впливу на неї внутрішніх та зовнішніх чинників і на цій підставі визначати перспективи фінансової стратегії, яка забезпечує підприємству фінансову стабільність та стабільність на ринку [57].

В даній роботі прогнозується два показника - виручка від реалізованої продукції та собівартість реалізованої продукції за допомогою яких можна встановити прогноз валового прибутку.

Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ «Нетікс» в дипломній роботі пропонується здійснювати за алгоритмічними методами.

Сутність алгоритмічних методів полягає у послідовній заміні фактичних рівнів часового ряду y_t їхніми згладженими значеннями \hat{y}_t , які за певним алгоритмом розрахунку оцінюють невідому функцію тренду v_t у будь-якій наперед заданій точці t , не претендуючи при цьому на аналітичне (тобто у вигляді певної формули) представлення функції v_t для всього базового періоду $t=1,2,\dots,n$. Вони мають механізм автоматичного налагодження на зміну досліджуваного показника. Завдяки цьому модель постійно пристосовується до зміни інформації й наприкінці інтервалу прогнозової бази відображає тенденцію, що склалася на поточний момент. Прогноз отримують як екстраполяцію тенденції поточного рівня ряду, тобто останнього на даний момент.

Найвідомішими ітераційними методами згладжування часових рядів є метод ковзної середньої, експоненціального згладжування, адаптивного згладжування та їхні модифікації.

3.1.1. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом ковзної середньої

Метод ковзних середніх є одним із широко відомих методів згладжування тимчасових рядів. Застосовуючи цей метод, можна елімінувати випадкові коливання й одержати значення, що відповідають впливу головних факторів.

Згладжування за допомогою ковзних середніх засноване на тому, що в середніх величинах взаємно погашаються випадкові відхилення. Це відбувається внаслідок заміни первісних рівнів тимчасового ряду середньою арифметичною величиною усередині обраного інтервалу часу. Отримане значення відноситься до середини обраного інтервалу часу (періоду).

Потім період зрушується на одне спостереження, і розрахунок середньої повторюється. При цьому періоди визначення середньої беруться увесь час однаковими. Таким чином, у кожному розглянутому випадку середня

центрована, тобто віднесена до серединної крапки інтервалу згладжування і являє собою рівень для цієї крапки.

При згладжуванні тимчасового ряду ковзними середніми в розрахунках беруть участь всі рівні ряду. Чим ширше інтервал згладжування, тим більше плавним виходить тренд. Згладжений ряд коротше первісного на $(n - 1)$ спостережень, де n - величина інтервалу згладжування.

При великих значеннях n коливальність згладженого ряду значно знижується. Одночасно помітно скорочується кількість спостережень, що створює труднощі.

Вибір інтервалу згладжування залежить від цілей дослідження. При цьому варто керуватися тим, у який період часу відбувається дія, а отже, і усунення впливу випадкових факторів.

Даний метод використовується при короткостроковому прогнозуванні. Його робоча формула [58]:

$$y_{t+1} = m_{t-1} + \frac{1}{n} \cdot (y_t - y_{t-1}), \quad \text{якщо } n = 3, \quad (3.1)$$

де $t + 1$ - прогнозний період; t - період, що передує прогнозному періоду (рік, місяць і т.д.); Y_{t+1} - прогнозований показник; m_{t-1} - ковзна середня за два періоди до прогнозного; n - число рівнів, що входять в інтервал згладжування; Y_t - фактичне значення досліджуваного явища за попередній період; Y_{t-1} - фактичне значення досліджуваного явища за два періоди, що передують прогнозному.

Для розрахунку прогнозного значення виручки від реалізації методом ковзної середньої необхідно:

1. Визначити величину інтервалу згладжування, в нашому випадку візьмемо величину інтервалу рівну 3 ($n = 3$).

2. Розрахувати ковзну середню для перших трьох періодів:

$$m_{2013} = (Y_{2012} + Y_{2013} + Y_{2014}) / 3 = (829,3 + 768,5 + 809,2) / 3 = 802,3.$$

Отримане значення заносимо в таблицю 3.1 в середину взятого періоду.

Далі розраховуємо m для наступних трьох періодів.

$$m_{2014} = (Y_{2013} + Y_{2014} + Y_{2015}) / 3 = (768,5 + 809,2 + 867,0) / 3 = 885,4.$$

Далі за аналогією розраховуємо m для кожних трьох рядом періодів і результати заносимо в таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ «Нетікс» методом ковзних середніх на 2020 рік

Роки	Виручка від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, m , %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2012	829,3	-	-
2013	768,5	802,3	$/768,5 - 802,3 / : 768,5 * 100 = 4,39$
2014	809,2	814,9	$/809,2 - 814,9 / : 809,2 * 100 = 0,704$
2015	867,0	885,4	$/867,0 - 885,4 / : 867,0 * 100 = 2,12$
2016	980,0	1058,8	$/980,0 - 1058,8 / : 980,0 * 100 = 8,04$
2017	1329,5	1088,5	$/1329,5 - 1088,5 / : 1329,5 * 100 = 18,12$
2018	956,5	1003,2	$/956,5 - 1003,2 / : 956,5 * 100 = 4,88$
2019	724,3	-	-
Всього:			38,25
2020	925,8		

3. Розрахувавши ковзну середню для всіх періодів, будемо прогноз виручки на 2020 р. по формулі (3.1):

$$\text{Вир.}_{\text{пл } 2020} = 1003,2 + 1/3 (724,3 - 956,5) = 925,8 \text{ тис.грн.}$$

Перевірка прогнозів на точність здійснюється знаходженням абсолютних та відносних відхилень.

Для того щоб зробити висновок про ефективність моделі й про можливість її використання для планування показника, необхідно визначити середній відсоток відхилень теоретичних (розрахункових) значень від фактичних, тобто визначають середню помилку прогнозу.

Середня помилка апроксимації - середнє відхилення розрахункових значень від фактичних. Фактичні значення результативної ознаки відрізняються від теоретичних, розрахованих по рівнянню регресії, тобто y і \hat{y}_x .

Чим менше ця відмінність, тим ближче теоретичні значення підходять до емпіричних даним, краще якість моделі. Величина відхилень фактичних і розрахункових значень результативної ознаки $(y - \hat{y}_x)$ за кожним спостереженням являє собою помилку апроксимації. Щоб мати загальне судження про якість моделі з відносних відхилень за кожним спостереженням, визначають середню помилку апроксимації як середню арифметичну просту [59, 60]:

$$\varepsilon = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n \left[\frac{|Y - Y^*|}{Y} \cdot 100 \right] \quad (3.2)$$

Даний показник є відносним показником точності прогнозу й не відбиває розмірність досліджуваних ознак, виражається у відсотках і на практиці використовується для порівняння точності прогнозів отриманих як по різних моделях, так і по різних об'єктах. Інтерпретація оцінки точності прогнозу на основі даного показника представлена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Інтерпретація оцінки точності прогнозу

$\bar{\varepsilon}, \%$	Інтерпретація точності
< 10	Висока
10-20	Хороша
20-50	Задовільна
>50	Не задовільна

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$\varepsilon = 38,25/6 = 6,3\%$ - інтервал < 10, точність прогнозу висока.

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює рис. 3.1.

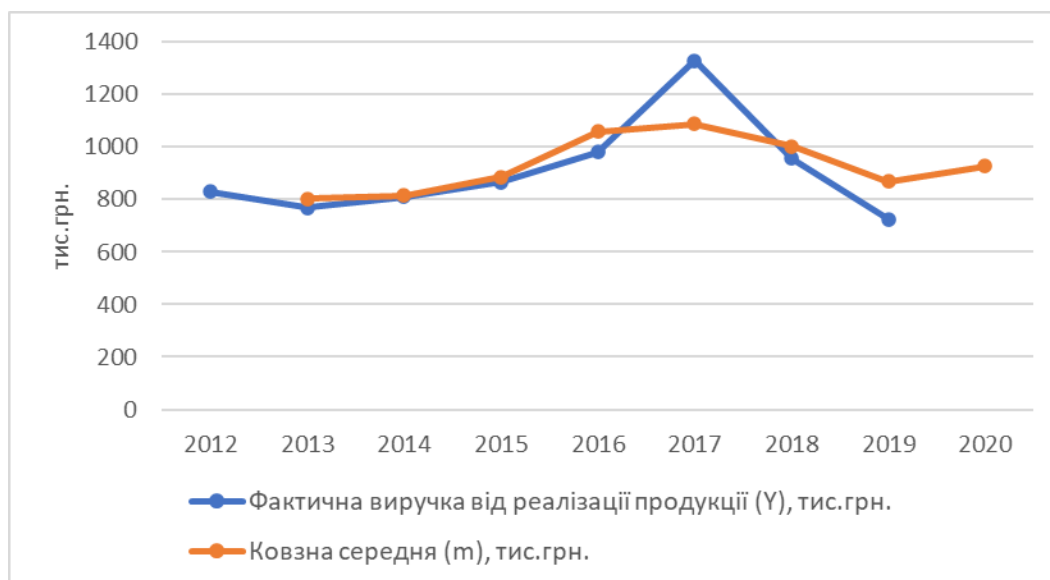

Рис. 3.1. Згладжування ряду за допомогою ковзної середньої

Далі виконаємо прогнозування собівартості реалізованої продукції методом ковзної середньої (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогнозування собівартості реалізованої продукції ТОВ «Нетікс»
методом ковзних середніх на 2020 рік

Роки	Собівартість від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, m, %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2012	504,2	-	-
2013	577,1	561,1	$/577,1-561,1/:577,1*100=2,77$
2014	602,2	613,6	$/602,2-613,6/:602,2 * 100 = 1,89$
2015	661,5	677,5	$/661,5-677,5/:661,5*100 = 2,41$
2016	768,8	829,3	$/768,8-829,3/:768,8*100 = 7,86$
2017	1057,7	840,6	$/1057,7-840,6/:1057,7*100 = 20,52$
2018	695,4	720,7	$/695,4-720,7/:695,4*100 = 3,63$
2019	409,0	-	-
Всього:			39,08
2020	625,23		

Прогноз собівартості реалізованої продукції на 2020р. по формулі (3.1):

$$\text{Соб.}_{\text{пл. 2020}} = 720,7 + 1/3 (409,0 - 695,4) = 625,23 \text{ тис.грн.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює
рис. 3.2.

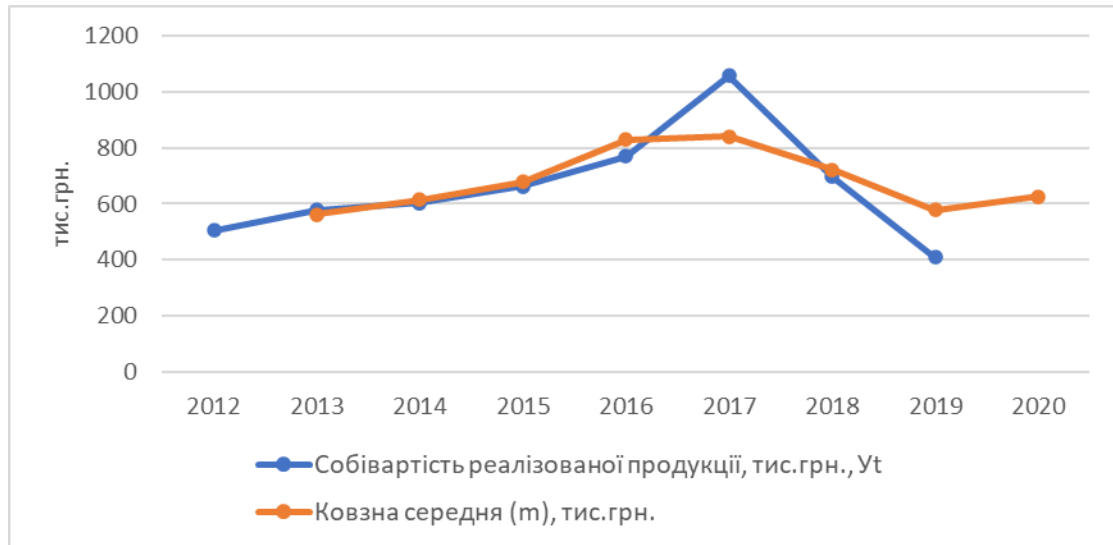

Рис. 3.2. Згладжування ряду (собівартість) за допомогою ковзної середньої

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$\varepsilon = 39,08/6 = 6,51\%$ - інтервал < 10 , точність прогнозу висока.

3.1.2. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом експоненціального згладжування

Метод експоненціального згладжування дає можливість описати такий перебіг процесу, коли найбільшій ваги надають останньому спостереженню, а вага решти спостережень спадає геометрично. Одержана в результаті середня більше характеризує значення процесу наприкінці інтервалу згладжування, ніж на початку, і відома як експоненціально зважена середня. Так, для спостережень $y_t, t \leq n$ прогноз наступного значення y_{n+1} має вигляд:

$$\hat{y}_n(1) = \alpha(y_n + (1 - \alpha)y_{n-1} + (1 - \alpha)^2 y_{n-2} + \dots), \quad 0 < \alpha < 1, \quad (3.3)$$

де підсумок усіх ваг дорівнює 1, а α — параметр згладжування.

Практичний розрахунок експоненціальної середньої здійснюють за рекурентною формулою:

$$\hat{y}_t(1) = \alpha y_t + (1 - \alpha) \hat{y}_t \text{ або } \hat{y}_t(1) = \hat{y}_t + \alpha(y_t - \hat{y}_t), \quad (3.4)$$

тобто в розрахунку нової експоненціальної середньої беруть попередню експоненціальну середню та частку (α) від різниці між попереднім спостереженням і його згладженим значенням, тобто похибки $e_t = y_t - \hat{y}_t$. Так, із надходженням нового спостереження y_n розраховують прогноз $\hat{y}_n(1)$ як експоненціальну середню \hat{y}_{n+1} наступного значення y_{n+1} ; параметр α обирають при цьому з умови мінімуму похибки прогнозу.

Використання методу експоненціального згладжування передбачає розв'язання трьох питань: вибір постійної згладжування α , вибір початкового рівня згладжування ряду \hat{y}_0 , вибір початкового моменту згладжування (довжини бази згладжування). Аналітичного розв'язку поставлених завдань наразі не існує, і він навряд чи можливий. Вибір характеристик згладжування має ґрунтуватися на експериментальних розрахунках і здійснюватися в кожному конкретному випадку по-різному.

Вибір постійної згладжування α . Вибір параметра згладжування є основною та доволі складною проблемою. Для різних значень α результати прогнозування відрізнятимуться. Якщо значення α близьке до одиниці, то під час прогнозування зважають здебільшого на основному вплив останніх спостережень; якщо близьке до нуля то вплив рівнів ряду спадає повільно, що вможливилює врахування попередніх значень.

Для розв'язання практичних завдань часто використовують різноманітні емпіричні процедури. Наприклад, можна вибирати константу згладжування α шляхом мінімізації похибок прогнозу, які оцінюють для останньої третини ряду, використовуючи таку ітеративну процедуру:

1. Обрати одну із характеристик оцінки якості прогнозу, наприклад: *MSE*, *MAE*, *MAPE* тощо.

2. Розділити множину визначення параметра α на значення, які змінюються з певним кроком, наприклад, із кроком 0,1. Тоді маємо підмножину значень α , яка дорівнює: $[0; 0,1; 0,2; \dots; 0,9; 1]$.

3. Обрати початкове наближення, наприклад $\hat{y}_0 = y_1$

4. Для кожного значення α із побудованої підмножини обчислити експоненціально згладжені середні.

5. Розрахувати значення обраної характеристики якості прогнозу.

6. Вибрати α , для якого одержано найкращу характеристику якості прогнозу.

Аналогічно можна підібрати й довжину прогнозової бази, і початковий рівень згладжування \hat{y}_0 .

Вибір початкового рівня згладжування ряду \hat{y}_0 . Від вибору початкового рівня згладжування залежить поведінка наступної згладженої послідовності. Найчастіше він або дорівнює значенню першого рівня ряду y_1 , або береться на рівні середньої арифметичної ряду.

Зазначимо, що чим довший ряд, тим менший вплив на результат згладжування справляє вибір \hat{y}_0 .

Вибір початкового моменту згладжування (довжини бази згладжування). Проблема вибору початкової точки згладжування зумовлена від проблемою вибору сталої згладжування α . Чим ближче початкова точка до поточної, тим менше інформації знадобиться для побудови прогнозу і тим ближче α до 1; чим далі початкова точка до поточної, тим менш чутливим буде прогноз до нових даних, і тим ближче α до 0.

Метод експоненціального згладжування застосовують під час короткотермінового прогнозування. Для побудови прогнозу необхідно задати лише початкову оцінку прогнозу, подальші розрахунки здійснюються автоматично мірою надходження нових даних спостережень, і прогноз не потрібно обчислювати спочатку. За цим методом згладжування не втрачаються

ані початкові, ані останні рівні заданого часового ряду, тут немає точки, на якій ряд обривається. Чутливість експоненціально зваженого середнього з метою підвищення адекватності прогнозованої моделі можна в будь-який момент змінити, якщо зробити іншою величину α . [61].

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ «Нетікс» методом експоненціального згладжування зведемо в табл. 3.4. Коефіцієнт згладжування ряду візьмемо $\alpha=0,7$. Задачу вибору параметра Y_1 , що визначає початкові умови, пропонується вирішувати в такий спосіб: якщо є дані про розвиток процесу в минулому, те їхнє середнє значення можна прийняти в якості Y_1 , якщо таких відомостей немає, то в якості Y_1 використовується вихідне (перше) значення Y_1 спостереження тимчасового ряду [59]. Найпростіший спосіб – узяти як початкове значення $Y_1 = \bar{Y}$ або $Y_1 = Y_1$ [60].

Таблиця 3.4

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ «Нетікс» методом експоненціального згладжування на 2020 рік

Роки	Виручка від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Прогноз \hat{Y}_t	Абсолютна похибка $(Y_t - \hat{Y}_t)$	Середня відносна помилка $\frac{ Y_t - \hat{Y}_t }{Y_t} * 100, \%$
1	2	3	4	5
2012	829,3	829,3	-	
2013	768,5	829,3	60,8	7,91
2014	809,2	786,74	22,46	2,77
2015	867	802,462	64,53	7,44
2016	980	847,6386	132,36	13,5
2017	1329,5	940,2916	389,20	29,27
2018	956,5	1212,737	256,23	26,78
2019	724,3	1033,371	309,07	42,67
Всього:			1234,65	130,34
2020	-	817,02	-	-

Прогноз виручки від реалізації продукції на 2020р. по формулі (3.4):

$$\text{Вир}_{\text{пл. 2020}} = 0,7*724,3 + (1-0,7) * 1033,37 = 817,02 \text{ тис.грн.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою експоненціального згладжування унаочнює рис. 3.3.

Рис. 3.3. Згладжування ряду (виручка від реалізації продукції) за допомогою експоненціального згладжування

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$\varepsilon = 130,34/7 = 18,63\%$ - інтервал 10%-20%, точність прогнозу хороша.

Прогнозування собівартості реалізованої продукції методом експоненціального згладжування здійснимо в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Прогнозування собівартості ТОВ «Нетікс» методом експоненціального згладжування на 2020 рік

Роки	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн., Y_t	Прогноз \hat{Y}_t	Абсолютна похибка $(Y_t - \hat{Y}_t)$	Середня відносна помилка $\frac{ Y_t - \hat{Y}_t }{Y_t} * 100, \%$
2012	504,2	504,2	-	-
2013	577,1	504,2	72,9	12,63
2014	602,2	555,23	46,97	7,79
2015	661,5	588,109	73,39	11,09
2016	768,8	639,48	129,31	16,81
2017	1057,7	730,004	327,69	30,96
2018	695,4	959,39	263,99	37,96
2019	409	774,59	365,59	89,38
Всього:			1279,84	206,62
2020	-	518,6792	-	-

Прогноз собівартості реалізованої продукції на 2020р. по формулі (3.4):

$\text{Соб.}_{\text{пл.2020}} = 0,7 \cdot 409 + (1-0,7) \cdot 774,59 = 518,67 \text{ тис.грн.}$

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$\varepsilon = 206,62/7 = 29,51\%$ - інтервал 20%-50%, точність прогнозу задовільна.

Графічно згладжування ряду за допомогою експоненціального згладжування унаочнює рис. 3.4.

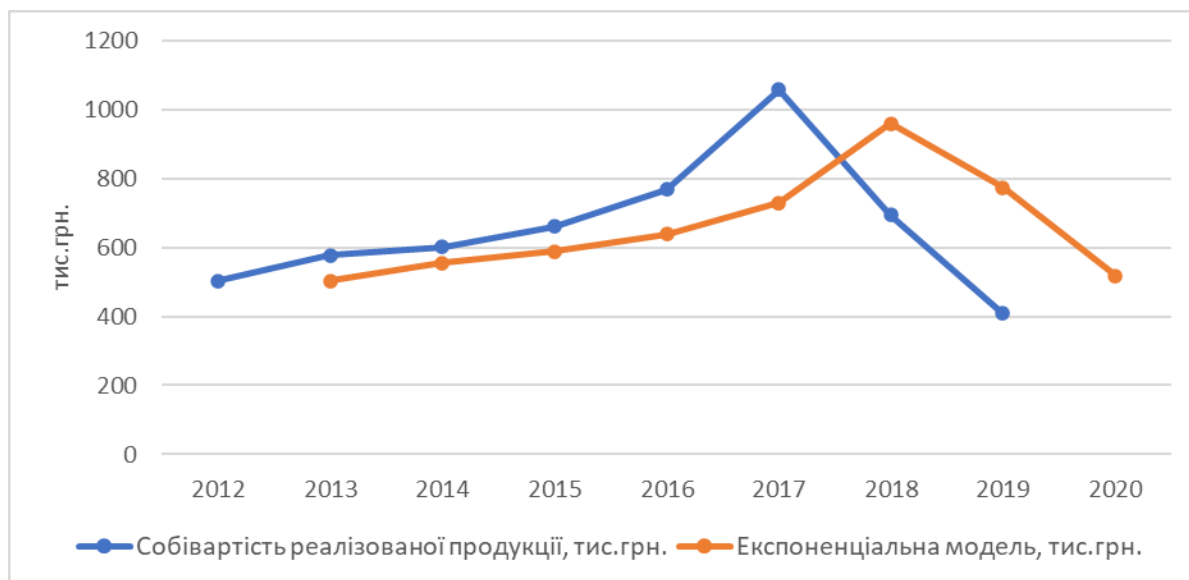

Рис. 3.4. Згладжування ряду (собівартість реалізованої продукції) за допомогою експоненціального згладжування

3.1.3. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства адаптивним методом Брауна

Адаптивне прогнозування дає змогу автоматично змінювати константу згладжування в процесі обчислення. Інструментом прогнозування в адаптивних методах є математична модель з одним чинником «час».

Адаптивні моделі прогнозування - це моделі дисконтування даних, які здатні швидко пристосовувати свою структуру й параметри до зміни умов. Найважливіша особливість їх полягає у тому, що це саморегулювальні моделі, й у разі появи нових даних прогнози оновлюються із мінімальною затримкою без повторення спочатку всього обсягу обчислень.

У практиці статистичного прогнозування базовими адаптивними моделями вважаються моделі Брауна і Хольта, які належать до схеми ковзної середньої, та модель авторегресії.

Модель Брауна відноситься до адаптивних моделей прогнозування, здатних змінювати свою структуру і параметри, пристосовуючись до зміни умов. Всі адаптивні моделі діляться на два класи: моделі ковзкого середнього (СС - моделі) і авторегресії (АР - моделі) [62].

Згідно зі схемою ковзкого середнього оцінкою поточного рівня (спостережень) є зважене середнє всіх попередніх рівнів причому вага (множник), який відображає інформаційну цінність спостереження, тим більше, чим ближче воно знаходиться до поточного рівня. Такі моделі добре відображають тенденцію, але не дозволяють відображати коливання, наприклад сезонні [63].

У СС - моделях згладжування виробляють за допомогою параметру згладжування, який приймає значення від 0 до 1. Параметр згладжування приймає значення більше 0,5 для швидкозмінних процесів і менше 0,5 для відносно стабільних процесів.

Модель Брауна описує процеси з лінійною і параболічною тенденцією (трендом), а також випадкові процеси без тенденцій. Побудова лінійної моделі Брауна має наступні етапи [59]:

1. За першим п'яти точках тимчасового ряду за допомогою методу найменших квадратів оцінюються значення параметрів лінійної моделі для нульового моменту часу:

$$\hat{y}_t = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 t, \quad (3.5)$$

2. З використанням параметрів \hat{a}_0 і \hat{a}_1 , знайдених на попередньому етапі, знаходимо прогноз на крок вперед ($m=1$):

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(0)} m = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(0)}, \quad (3.6)$$

3. Розрахункове значення \hat{y}_1 показника порівнюють з фактичним значенням y_1 і знаходять величину відхилення e_1 :

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1. \quad (3.7)$$

4. Коригуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$, за формулами:

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)}, \quad (3.8)$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)}, \quad (3.9)$$

де: β – коефіцієнт дисконтування даних; $1 - \beta = \alpha$ - параметр згладжування [64].

5. За допомогою скоригованих на попередньому кроці параметрів $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ знаходимо прогноз на наступний момент часу ($m=1$):

$$\hat{y}_t(m) = a_{0(t)} + a_{1(t)}m = \hat{y}_{(t+1)} = a_{0(t)} + a_{1(t)}, \quad (3.10)$$

Точковий прогноз на майбутнє розраховується за формулою:

$$\hat{y}_{(n+m)} = a_{0(n)} + a_{1(n)}m, \quad m = 1, 2, \dots \quad (3.11)$$

Початкові оцінки параметрів отримано по першим 5 точкам за допомогою методу найменших квадратів [59].

Коефіцієнти лінійної регресії розраховуються за наступними формулами:

$$a_1 = \frac{n(\sum y_i x_i) - \sum y_i \sum x_i}{n(\sum x_i^2) - (\sum x_i)^2}, \quad (3.12)$$

$$a_0 = \frac{1}{n}(\sum y_i - a_1 \sum x_i), \quad (3.13)$$

1. За допомогою розрахунків параметрів, які наведено в таблиці 3.6, підставим ці значення у формули 3.12, 3.13 та отримаємо початкові оцінки параметрів для прогнозу виручки від реалізації продукції:

$$a_1 = \frac{5 \cdot 13161,9 - 15 \cdot 4254}{5 \cdot 55 - 15^2} = 39,99$$

$$a_0 = \frac{4254 - 39,99 \cdot 15}{5} = 730,83$$

За формулами 3.5 – 3.9 розрахуємо параметри для моделі Брауна.

1. Знаходимо прогноз на крок вперед:

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(t)} = 730,83 + 39,99 = 770,82$$

Таблиця 3.6

Вихідні дані для розрахунку значені a_0 і a_1

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$x_i y_i$
2012	1	829,3	1	829,3
2013	2	768,5	4	1537
2014	3	809,2	9	2427,6
2015	4	867	16	3468
2016	5	980	25	4900
Сума	15	4254	55	13161,9

Знаходимо величину відхилення:

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1 = 829,3 - 770,82 = 58,48.$$

Всі розрахунки в табл. 3.7 виконані для $\alpha=0,3$; $\beta=0,7$.4. Коректуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ ($t=1$):

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)} = 730,83 + 39,99 + (1 - 0,7^2) \cdot 58,48 = 800,64$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)} = 39,99 + (1 - 0,7)^2 \cdot 58,48 = 45,25.$$

5. Знаходимо прогноз на наступним момент часу ($t=2$):

$$\hat{y}_2 = 800,64 + 45,25 = 845,89.$$

6. Вертаємося до пункту 3, розрахунки повторюємо до 8 року.

Таблиця 3.7

Прогнозування виручки від реалізації за параметрами моделі Брауна

t	$y(t)$	a_0	a_1	\hat{y}_t	$e_t = y_t - \hat{y}_t$	$\frac{ e_t }{y_t} \cdot 100\%$
0	-	730,83	39,99	-	-	
1	829,3	800,64	45,25	770,82	58,48	0,501
2	768,5	806,42	38,28	845,89	-77,39	10,07
3	809,2	826,601	35,09	844,71	-35,51	4,38
4	867	864,39	35,56	861,69	5,307	0,61
5	980	940,78	42,77	899,96	80,03	8,16
6	1329,5	1159,98	73,906	983,55	345,94	26,02
7	956,5	1092,42	48,94	1233,89	-277,39	29,0005
8	724,3	928,66	11,405	1141,36	-417,06	57,58

7. Параметри моделі, що отримані в останній момент часу ($t=8$), використовуємо для побудови прогнозу на 2020 рік.

$$\text{Вир}_{\text{пл}2020} \hat{y}_{8(1)} = \hat{y}_9 = a_{0(9)} + a_{1(9)} \cdot 1 = 929,66 + 11,405 \cdot 1 = 941,06 \text{ тис.грн.}$$

Значення параметрів моделі свідчать про наступне: параметр $a_0 = 730,83$ указує на точність побудованої моделі, оскільки фактичне значення останнього рівня динамічного ряду не сильно перевищує цей параметр; 39,99 тис.грн.

На рисунку 3.5 представлені результати прогнозної та фактичної виручки від реалізації продукції за моделлю Брауна.

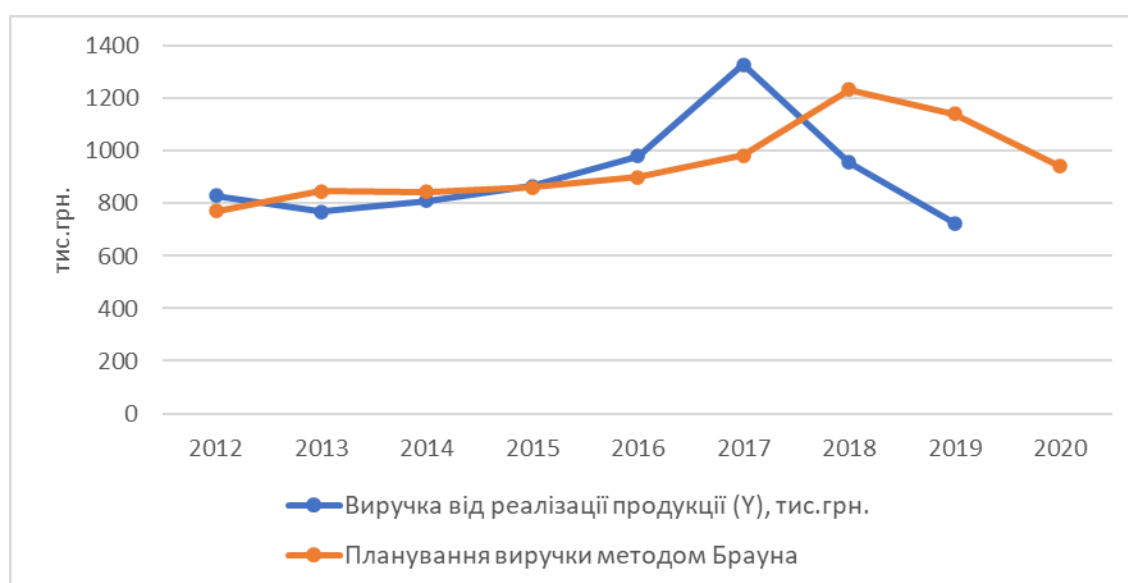

Рис. 3.5. Порівняння даних фактичної виручки з модельованими за методом Брауна

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon (\text{модель за методом Брауна}) = 136,34 / 8 = 17,04\%$$

Середня відносна помилка за методом Брауна попадає в інтервал (10%-20%) – точність прогнозу хороша.

Спрогнозуємо собівартість реалізованої продукції за методом Брауна.

1. За допомогою розрахунків параметрів, які наведено в таблиці 3.8, підставимо ці значення у формули 3.11, 3.12 та отримаємо початкові оцінки параметрів для прогнозу собівартості реалізованої продукції:

$$a_1 = \frac{5 \cdot 9955 - 15 \cdot 3113,8}{5 \cdot 55 - 15^2} = 61,36$$

$$a_0 = \frac{3113,8 - 61,36 \cdot 15}{5} = 438,68$$

Таблиця 3.8

Вихідні дані для розрахунку значені a_0 і a_1

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$x_i y_i$
2012	1	504,2	1	504,2
2013	2	577,1	4	1154,2
2014	3	602,2	9	1806,6
2015	4	661,5	16	2646
2016	5	768,8	25	3844
Сума	15	3113,8	55	9955

За формулами 3.5 – 3.9 розрахуємо параметри для моделі Брауна.

2. Знаходимо прогноз на крок вперед:

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(t)} = 438,68 + 61,36 = 500,04.$$

3. Знаходимо величину відхилення:

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1 = 504,2 - 500,04 = 4,16.$$

Всі розрахунки в табл. 3.9 виконані для $\alpha=0,3$; $\beta=0,7$.

Таблиця 3.9

Прогнозування собівартості реалізованої продукції за параметрами моделі Брауна

t	$y(t)$	a_0	a_1	\hat{y}_t	$e_t = y_t - \hat{y}_t$	$\frac{ e_t }{y_t} \cdot 100\%$
0	-	438,68	61,36	-	-	
1	504,2	502,16	61,73	500,04	4,16	0,82
2	577,1	570,63	62,92	563,89	13,204	2,28
3	602,2	617,56	60,10	633,55	-31,3528	5,20
4	661,5	669,42	58,64	677,66	-16,1639	2,44
5	768,8	748,84	62,31	728,06	40,73344	5,29
6	1057,7	936,89	84,501	811,15	246,5471	23,309
7	695,4	855,13	55,16	1021,39	-325,993	46,87
8	409	654,63	10,04	910,29	-501,299	122,56

4. Коректуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ ($t=1$):

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)} = 438,68 + 61,36 + (1 - 0,7^2) \cdot 4,16 = 502,16$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)} = 61,36 + (1 - 0,7)^2 \cdot 4,16 = 61,73.$$

5. Знаходимо прогноз на наступним момент часу (t=2):

$$\hat{y}_2 = 502,16 + 61,73 = 563,89.$$

6. Вертаємося до пункту 3, розрахунки повторюємо до 8 року.

7. Параметри моделі, що отримані в останній момент часу (t=8), використовуємо для побудови прогнозу на 2020 рік.

$$\text{Соб}_{\text{пл } 2020} \hat{y}_{8(1)} = \hat{y}_9 = a_{0(8)} + a_{1(8)} \cdot 1 = 654,63 + 10,04 \cdot 1 = 664,67 \text{ тис. грн.}$$

На рисунку 3.6 представлено результати прогнозних та фактичних даних собівартості реалізованої продукції за моделлю Брауна.

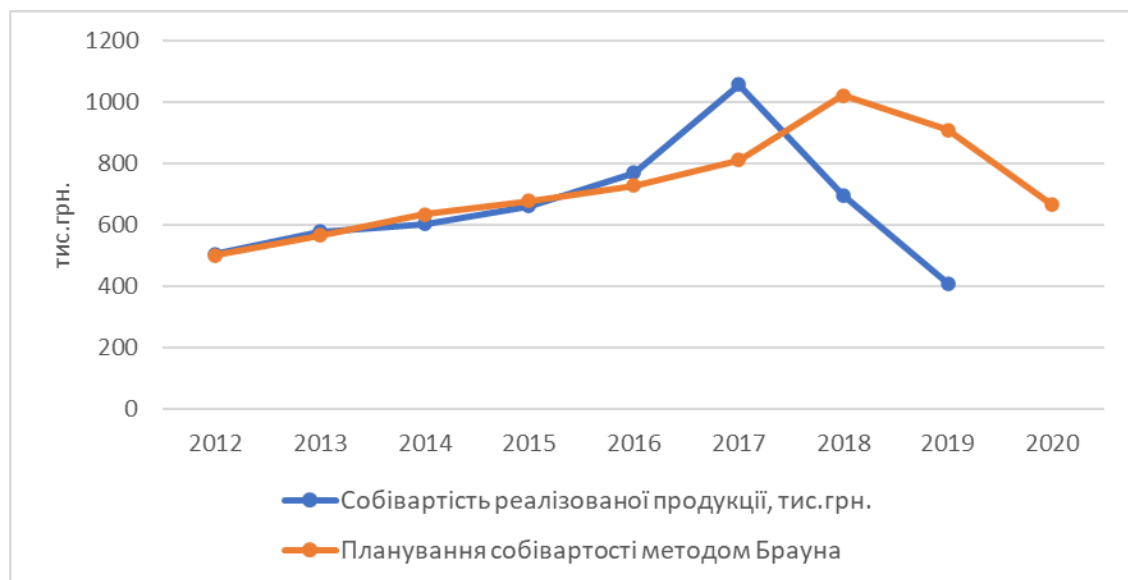

Рис. 3.6. Порівняльні результати прогнозу та фактичних даних собівартості реалізованої продукції за методом Брауна

Середня відносна помилка для собівартості:

$$\varepsilon (\text{модель за методом Брауна}) = 208,81 / 8 = 26,10\%.$$

Середня відносна помилка за методом Брауна попадає в (20%-50%) – точність прогнозу задовільна.

3.2. Вибір найкращого методу прогнозування показників діяльності підприємства ТОВ «Нетікс»

Спрогнозував показники діяльності ТОВ «Нетікс», які мають вплив на формування валового прибутку підприємства трьома методами, а саме: методом ковзної середньої, методом експоненціального згладжування та методом Брауна, здійснимо вибір найкращого методу прогнозування показників. Для цього порівнюємо точності (помилки) прогнозу показників.

Результати розрахунків, а саме помилка прогнозу у відсотках по кожному показнику з 3 методів прогнозування представлена у табл. 3.10.

У результаті проведених досліджень встановлено, що жоден із 3 методів прогнозування не може завжди і всюди давати гарні результати. Це пояснюється тим, що кожен метод прогнозу має свої переваги і недоліки, у зв'язку з чим він може краще за інші методи прогнозувати певний вид показника.

Таблиця 3.10

Середня відносна помилка апроксимації (помилка прогнозу) за трьома методами прогнозування, %

Показник	Методи прогнозування		
	Метод ковзної середньої	Метод експоненціального згладжування	Метод Брауна
Виручка від реалізації продукції	6,3	18,62	17,04
Собівартість реалізованої продукції	6,51	29,51	26,10

З'ясовано також, що точність прогнозу залежить від вибору методу прогнозування, вихідних значень і виду показника, що прогнозується, і довжини часового періоду, на який здійснюється прогноз.

Як видно з табл. 3.10, перше місце серед 3 методів прогнозування за точністю прогнозу посідає метод ковзної середньої.

За допомогою методу ковзної середньої краще всього прогнозувати як виручку від реалізації продукції так і собівартість реалізованої продукції.

Розрахуємо прогнозний валовий прибуток ТОВ «Нетікс» на 2020 року різними методами.

Зведемо розраховані показники валового прибутку в таблицю 3.11.

Таблиця 3.11

Зіставлення економічних показників фінансових результатів отриманих різними методами планування

Показник	Базовий 2019	Плановий 2020 метод Брауна	Плановий 2020 метод ковзних середніх	Плановий 2020 метод експоненціального згладжування
Дохід від реалізації робіт, тис.грн.	724,3	941,06	925,8	817,02
Собівартість реалізації робіт, тис.грн.	409,0	664,67	625,2	518,67
Валовий прибуток, тис.грн.	315,3	276,39	300,6	298,35

Як видно з табл. 3.11 при плануванні всіма методами екстраполяції відбувається зменшення планованого розміру валового прибутку.

Самий менший розмір прогнозного валового прибутку отримано використовуючи метод ковзної середньої. Але середня відносна похибка при використанні цього методу сама найменша як при плануванні виручки від реалізації, так і плануванні собівартості реалізованої продукції. Тому ми вважаємо, що сума планового валового прибутку підприємства розрахованого методом ковзної середньої для ТОВ «Нетікс» є найбільш точною.

Недоліками цих методів є те, що ці методи не враховує зміни, що впливають на прибуток не тільки з боку факторів екзогенного середовища, але і факторів внутрішнього розвитку підприємства в майбутньому періоді. Тому після прогнозних результатів показників необхідно здійснювати коригування

отриманих результатів з урахуванням факторів внутрішнього розвитку підприємства.

Висновки до розділу 3

1. З метою нейтралізації ризику неприбутковості, покращення фінансової діяльності, підвищення управління фінансовими ресурсами, необхідно постійно аналізувати та прогнозувати показники діяльності підприємства, які мають вплив на формування фінансових результатів.

2. Більшість методів прогнозування базується на використанні історичної інформації, представленої у вигляді часових рядів, тобто рядів динаміки, які впорядковуються за часовою ознакою. Головною ідеєю аналізу часових рядів є побудова тренду на основі минулих даних і наступному екстраполюванні цієї лінії у майбутнє.

3. Для прогнозування показників діяльності в бакалаврській роботі були використані три методи, а саме метод ковзної середньої, метод експоненціального згладжування та метод Брауна.

4. Отримані результати за трьома методами передбачають зменшення валового прибутку в 2020 році, а саме при плануванні методом ковзних середніх валовий прибуток зменшиться на 14,7 тис.грн., методом експоненціального згладжування на 16,95 тис.грн, при планування методом Брауна на 38,91 тис.грн.

5. Кожен з методів прогнозування має певні недоліки, які впливають на точність розрахунків. Результати розрахунків трьома методами з врахуванням існуючих недоліків при прогнозуванні різними методами дозволили визначити, що більш точним методом прогнозування показників діяльності для ТОВ «Нетікс» є метод ковзної середньої.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши фінансовий стан та спланувавши показники фінансово-господарської діяльності підприємства, можна зробити наступні висновки.

1. Фінансовий результат є визначальним критерієм ефективності господарювання, а позитивне значення фінансового результату визначає можливість подальшого розвитку підприємства та створює запас фінансової стійкості, який дає підприємству змогу оперативно реагувати на зміни у ринковій кон'юнктурі.

2. Найважливішою категорією, що відображає саме позитивний фінансовий результат діяльності підприємства, є прибуток.

3. Фінансовий аналіз є процесом, заснованим на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результати його діяльності у минулому для оцінки майбутніх умов і результатів діяльності. Таким чином, головним завданням фінансового аналізу є зниження невизначеності, пов'язаної з ухваленням економічних рішень, орієнтованих на майбутнє.

4. За нестабільних умов ринкової економіки варто більш ґрунтовніше застосовувати економіко-математичний апарат до аналізу та подальшого прогнозування фінансових результатів.

5. В умовах підвищеного впливу ризиків на діяльність підприємств суттєво зростає роль фінансового планування у забезпеченні ефективного та збалансованого функціонування підприємства.

6. У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод.

7. Здійснений аналіз майнового стану ТОВ «Нетікс» показав, структура сукупних активів підприємства в 2019 році характеризується перевищенням в їх складі частки оборотних активів (90,89%). Підприємство фінансується за рахунок власних фінансових ресурсів.

8. Динаміка показників ділової активності та фінансової стійкості ТОВ «Нетікс» свідчить, що в 2019 рр. відбулося зниження економічного потенціалу підприємства, погіршення використання активів, оборотних активів, що в свою чергу генерує недостатню кількість грошових засобів для покриття витрат і потребує щоб підприємство залучало додаткові позикові кошти (кредиторської заборгованості).

9. Аналіз прибутковості ТОВ «Нетікс» показав, що в 2019 році підприємство більше отримувало прибутку на 1 грн. доходу (активів, капіталу).

8. Планування показників діяльності, які мають вплив на формування фінансового результату ТОВ «Нетікс» було здійснено трьома методами, а саме методом Брауна, методом ковзної середньої та методом експоненціального згладжування.

9. Отримані результати за всіма методами передбачають зменшення валового прибутку в прогнозному 2020 року.

10. За результатами співставлення отриманих помилок прогнозів було визначено, що найменшу середню відносну помилку має метод середньої ковзної, тому він є більш точним методом планування показників діяльності для ТОВ «Нетікс».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк И. А. Управление прибылью: учебник / И. А. Бланк. – 3-е изд., перераб. и доп. – К.: Ника-центр, 2007. – 768 с.
2. Бudyко О. В. Облік і аналіз фінансових результатів підприємств чорної металургії: дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / О. В. Бudyко. – К.: 2004. – 252 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2001. – 672 с.
4. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник: навчальний посібник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К.: Знання, 2010. – 1072 с.
5. Скалюк Р. В. Економічний механізм управління фінансовими результатами промислових підприємств: теоретичні основи забезпечення функціонування / Р. В. Скалюк // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 2. – С. 86–93.
6. Скалюк Р. В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств / Р. В. Скалюк // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – 2010. – Вип. 18(1). – Економічні науки. – С. 135–141.
7. Мочерный С. В. Основы экономической теории: учебник / С. В. Мочерный, В. К. Симоненко, В. В. Секретарюк, А. А. Устенко; Под общ. ред. С. В. Мочерного. – К.: Знання, 2000. – 601 с.
8. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.
9. Пушкар М. С. Фінансовий облік: підручник / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628 с.
10. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Н. М. Ткаченко. – 5-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2011. – 976 с.
11. Худолій Л. М. Теорія фінансів: навчально-методичний посібник / Л. М. Худолій. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 167 с.

12. Чебанова М. С. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / М. С. Чебанова, С. С. Василенко. – К.: Академія, 2002. – 671 с.
13. Тесленко Т. І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення / Т. І. Тесленко, Н. В. Конькова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 4. – С. 356–360.
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р., № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17>
15. Янчева Л. М. Обліково-інформаційна система управління прибутком торговельних підприємств: [монографія] / Л. М. Янчева, І. Б. Чернікова, С. О. Кузнецова. – Х.: ХДУХТ, 2012. – 217 с.
16. Турило А. М. Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів і ефективності діяльності підприємства / А. М. Турило, О. А. Зінченко // Фінанси України. – 2008. – № 8. – С. 35–44.
17. Зудова І.Ю., Стась О.Г. Сутність та значення фінансових показників в системі функціонування підприємства / І. Ю. Зудова, О. Г. Стась // Молодий вчений. - 2017. - № 10. - С. 893-897.
18. Балабанов И.Т. Финансовый анализ и планирование хозяйствующего субъекта. М.: Финансы и статистика, 2012. 207 с.
19. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр, 2009. 342 с.
20. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: учеб. пособие. М.: Инфра-М, 2007. 224 с.
21. Старинець О.Г. Методи фінансового аналізу діяльності підприємств у системі антикризового управління / О. Г. Старинець // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М. М. Палінчак. – Ужгород : Гельветика, 2018. – Вип. 17№Ч.2. – С. 87–91.
22. Котляр М.Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів. Фінанси України. 2013. № 1. С. 113–118.

23. Пястолов С.М. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия. М.: Академия, 2012. 258 с.
24. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. М.: Финансы и статистика, 2011. 560 с.
25. Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз. К.: А.С.К., 2005. 240 с.
26. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. К.: Знання, 2004. 654 с.
27. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом, выбор инвестиций, анализ отчетности. М.: Финансы и статистика, 2006. 263 с.
28. Ястребова О.В. Відмінні ознаки систем фінансового прогнозування та планування / О. В. Ястребова // Економіка та держава. - 2012. - № 1. - С. 85-86.
29. Вишневська О.М. Сутність і особливості фінансового прогнозування діяльності підприємства / О. М. Вишневська, І. П. Колодій // Фінансовий простір. - 2015. - № 1. - С. 63-68.
30. Сарай Н. І. Проблеми прогнозування фінансово-економічних показників в ході проведення фінансової діагностики підприємства [Електронний ресурс] / Н. І. Сарай // Інноваційна економіка. – 2011. – № 4. – С. 131-135. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/8956>
31. Пономарьов Д. Е. Прогнозування показників фінансового стану підприємства як основа формування фінансової стійкості / Д. Е. Пономарьов // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 1. - С. 49-54.
32. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування : навч. посібник / А.М.Єріна. – К. : КНЕУ, 2001. – 170 с.
33. Земитан Г. Методы прогнозирования финансового состояния организации [Електронний ресурс] / Г.Земитан. – Режим доступу : http://www.iteam.ru/publications/finances/section_29/article_408.
34. Бреслав Е. Финансовое прогнозирование : учеб. пособие [Електронний ресурс] / Е.Бреслав. – Невинномысск, 2006. – 221 с. – Режим доступу : http://www.cfin.ru/management/strategy/finance_forecasting.shtml.

35. Тихонов Э.Е. Методы прогнозирования в условиях рынка : учеб. пособие / Э.Е. Тихонов. – Невинномысск, 2006. – 221 с.
36. Нестор О.Ю. Фінансове прогнозування як складова стратегічного фінансового планування суб'єкта господарювання / О.Ю. Нестор // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2015. – Вип.12. Частина 2. - С. 170-173.
37. Свистун Л. А. Перспективи використання сучасних інформаційних технологій при здійсненні фінансового планування на підприємстві / Л. А. Свистун // Економіка і регіон. - 2016. - № 3. - С. 13-21.
38. Юнацький М. О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства. Ефективна економіка. - 2018. - № 4. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6232> (дата звернення: 26.05.2020).
39. Ястребова О. В. Методика фінансового планування та прогнозування на підприємстві / О. В. Ястребова // Інвестиції: практика та досвід. - 2012. - № 1. - С. 75-78.
40. Віплінський В. В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком / В. В. Віплінський, П. І. Верченко. – К.: КНЕУ, 2008. – 292 с.
41. Семенов Г.А. Фінансове планування і управління на підприємствах: навчальний посібник / Г.А. Семенов, В.З. Бугай, А.Г. Семенов, А.В. Бугай. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 432 с.
42. Родионова В.М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / В.М. Родионова, М.А. Федотова. - М.: Перспектива, 1995. - 98 с.
43. Ставерська Т.О. Принципи і процедури фінансового планування і прогнозування на підприємстві / Т.О. Ставерська // Науково-виробничий журнал: Держава та регіони. – 2011. – № 5. – С. 167-170.
44. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування. Навч.посіб. / О.Г. Біла. – Львів: ком пакт-ЛВ, 2005. – 312 с.
45. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування» (для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» 0501 «Економіка і підприємництво» спеціальності

ЕП) / Авт.: Світлична Т.І., Дріль Н.В.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х: ХНАМГ, 2010. – 112 с.

46. Аналіз та прогнозування розвитку підприємства: навчально-методичні матеріали для студентів спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит» / упор.: С.В. Бреус, І.В. Бродюк. – К.: КНУТД, 2014. – 63 с.

47. Кузьміна О. М. Методи прогнозування фінансових показників діяльності підприємства / О. М. Кузьміна, Ю. С. Печериця, Л. В. Грищук // Молодий вчений. - 2016. - № 1(1). - С. 89-92.

48. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів) навч. посіб. / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. – 2-е вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2007. – 288 с.

49. Глідких Т.В. Фінансовий облік : навч. посібник / Глідких Т.В. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 480 с.

50. Дікань Л.В. Фінансовий результат підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз : [монографія] / Л. В. Дікань, О. О. Вороніна. - Х. : СПД ФО Лібуркіна Л.М., 2008. - 92 с.

51. Мошенський С.З. Економічний аналіз : підручник для студ. екон. спец. вищих навч. закладів / С.З. Мошенський, О.В. Олійник. – Житомир : ПП “Рута”, 2007. – 704 с.

52. Дєєва Н.М. Фінансовий аналіз: Навч. Посіб. / Н.М. Дєєва, О.І. Дедіков. – К: ЦУЛ, 2007. – 328с.

53. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. М. Бойчик. – 2-е вид., доповн., перероб. – К. : Атіка, 2007. – 528 с.

54. Руда Р. В. Оцінка фінансового стану підприємства: сутність та необхідність / Р. В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1(9). – С. 61 – 65.

55. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник / В.О. Мец. - К.: КНЕУ, 2009. - 132с.

56. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз : Навч. посіб. / Д. В. Шиян, Н. І. Строченко. - К. : А.С.К., 2005. - 229 с.

57. Клементьева О.Ю. Финансовый стан підприємства та його прогнозування : автореф. дис... канд. екон. наук / О. Ю. Клементьева; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". - К., 2008. - 20 с.
58. Владимирова Л.П. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие. М.: Издательский Дом «Дашков и Ко», 2001. – 308 с.
59. Орлова И.В. Экономико-математические методы и модели: компьютерное моделирование: Учеб. пособие. Орлова И.В, Половников В.А. – М.: Вузовский учебник, 2007. – 365 с.
60. Кондіус І.С. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом 6.030502 «Економічна кібернетика». / І.С. Кондіус. – Севастополь.: СІБС, 2012. – 155с.
61. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посіб. / Г.В. Присенко, Є.І. Равікович. - К.: КНЕУ, 2005. - 378 с.
62. Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Свінцицька О.М. – К. : Видво Європ. ун-ту, 2009. – 232 с.
63. Пашута М.Т. Прогнозування та програмування економічного та соціального розвитку: навч. посіб. / М.Т. Пашута. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 408 с.
64. Экономико-математические методы и прикладные модели: учебник для бакалавров / В.В. Федосеев, А.Н. Гармаш, И.В. Орлова. – М: Юрайт, 2012. – 328 с.

ДОДАТОК А

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НЕТІКС"	за ЄДРПОУ	2018	01	01
Територія ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за КОАТУУ	37397389		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	1212400000		
Вид економічної діяльності Оптова торгівля комп'ютерами, периферійним устаткуванням і програмним забезпеченням	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб 3		46.51		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон: вулиця ГОРЬКОГО, буд. 166, ОФІС 206, м. ПАВЛОГРАД, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 51400		0509228525		

1. Баланс на 31 грудня 2017 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	64,0	59,6
первісна вартість	1011	117,5	136,9
знос	1012	(53,5)	(77,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	64,0	59,6
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	89,0	47,4
у тому числі готова продукція	1103	74,8	41,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	20,2	25,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,6	0,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20,0	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	69,4	94,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	54,4
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	199,2	222,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	263,2	282,0

Продовження дод. А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2,0	2,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	214,3	226,4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	216,3	228,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	18,2	24,1
розрахунками з бюджетом	1620	22,7	19,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	13,0
розрахунками зі страхування	1625	-	1,0
розрахунками з оплати праці	1630	-	2,8
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6,0	6,0
Усього за розділом III	1695	46,9	53,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700	-	-
	1900	263,2	282,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2017

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 329,5	980,0
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	1 329,5	980,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 057,7)	(768,8)
Інші операційні витрати	2180	(206,7)	(111,8)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1 264,4)	(880,6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	65,1	99,4
Податок на прибуток	2300	(13,0)	(17,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	52,1	81,5

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕЦП Плахін О.В.

Плахін Олег Валерійович

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

Продовження дод. А

Додаток 1

до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства"

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди	
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НЕТІКС"	за ЄДРПОУ	2019	01 01
Територія ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за КОАТУУ	37397389	
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	1212400000	
Вид економічної діяльності Оптова торгівля комп'ютерами, периферійним устаткуванням і програмним забезпеченням	за КВЕД	240	
Середня кількість працівників, осіб 3		46.51	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон ВУЛИЦЯ ГОРЬКОГО, буд. 166, ОФІС 206, м. ПАВЛОГРАД, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 51400		5848394	

1. Баланс на **31 грудня 2018** р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	59,6	36,1
первісна вартість	1011	136,9	136,9
знос	1012	(77,3)	(100,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	59,6	36,1
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	47,4	50,6
у тому числі готова продукція	1103	41,3	45,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	25,7	29,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,6	2,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	94,3	46,6
Витрати майбутніх періодів	1170	54,4	112,2
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	222,4	241,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	282,0	277,8

Продовження дод. А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2,0	2,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	226,4	237,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	228,4	239,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	24,1	25,3
розрахунками з бюджетом	1620	19,7	7,5
у тому числі з податку на прибуток	1621	13,0	2,5
розрахунками зі страхування	1625	1,0	-
розрахунками з оплати праці	1630	2,8	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6,0	6,0
Усього за розділом III	1695	53,6	38,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	282,0	277,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2018

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	956,5	1 329,5
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	956,5	1 329,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(695,4)	(1 057,7)
Інші операційні витрати	2180	(247,4)	(206,7)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(942,8)	(1 264,4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	13,7	65,1
Податок на прибуток	2300	(2,5)	(13,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	11,2	52,1

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП ШАПОВАЛОВ
ОЛЕКСАНДР
ВОЛОДИМИРОВИЧ
ИЧ

ШАПОВАЛОВ ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2020	01	01
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НЕТКС"	за ЄДРПОУ	37397389		
Територія ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за КОАТУУ	1212400000		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Оптова торгівля комп'ютерами, периферійним устаткуванням і програмним забезпеченням	за КВЕД	46.51		
Середня кількість працівників, осіб 4				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон ВУЛИЦЯ ГОРЬКОГО, буд. 166, ОФІС 206, м. ПАВЛОГРАД, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 51400		0509228525		

1.Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Код	На початок		На кінець
		звітнього року	звітнього періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
первісна вартість	1001	-	-	
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	36,1	23,6	
первісна вартість	1011	136,9	136,9	
знос	1012	(100,8)	(113,3)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	36,1	23,6	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	50,6	34,6	
у тому числі готова продукція	1103	45,3	24,2	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	29,5	56,8	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2,8	0,7	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	46,6	14,3	
Витрати майбутніх періодів	1170	112,2	129,0	
Інші оборотні активи	1190	-	-	
Усього за розділом II	1195	241,7	235,4	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	277,8	259,0	

Продовження дод. А

Пасив	Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2,0	2,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	237,0	211,7
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	239,0	213,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	25,3	11,4
розрахунками з бюджетом	1620	7,5	9,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	2,5	3,0
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6,0	24,6
Усього за розділом III	1695	38,8	45,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	277,8	259,0

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2019 _____ р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	724,3	956,5
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	724,3	956,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(409,0)	(695,4)
Інші операційні витрати	2180	(298,7)	(247,4)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(707,7)	(942,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	16,6	13,7
Податок на прибуток	2300	(3,0)	(2,5)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	13,6	11,2

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ ШАПОВАЛОВ
ИЧ ШАПОВАЛОВ ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

№ _____ від « ____ » _____ 20__ р.

В.О. ректорові
Національного ТУ
«Дніпровська політехніка»
академіку НАН України
професору Півняку Г.Г.

ЗАМОВЛЕННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-17-1 фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Байдалі Єлизаветі Ігорівні виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «Нетікс»)» з використанням обліково-економічної інформації підприємства.

Тема роботи є актуальною для даного підприємства, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми підприємства і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності його діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана ТОВ «Нетікс» для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Головний бухгалтер
ТОВ «Нетікс»

Л.А.Щербакова

№ _____ від «__» _____ 2021 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «Нетікс»)» Байдали Слізавети Ігорівни

У системі управління підприємствами обґрунтування фінансових показників, здійснених фінансових операцій і результативність багатьох управлінських рішень досягається з урахуванням результатів фінансового прогнозування та планування.

Теоретичне значення результатів роботи полягає у визначенні специфічних ознак фінансового планування та прогнозування та дослідженні їх методів.

Практична цінність висновків полягає у визначенні найбільш точного методу планування валового прибутку із трьох запропонованих методів в роботі (метод експоненціального згладжування, метод ковзних середніх, метод Брауна).

За результатами планування валового прибутку було визначено, що більш точним методом планування для ТОВ «Нетікс» є метод ковзної середньої.

Пропозиції дипломної роботи щодо планування фінансових показників ТОВ «Нетікс» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Кваліфікаційна робота рекомендується до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Головний бухгалтер
ТОВ «Нетікс»

Л.А.Щербакова

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-17-1 Байдали Єлизавети Ігорівни на тему «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «Нетікс»)» представленої для присвоєння ступня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета дипломної роботи - визначення та обґрунтування найкращого методу планування фінансових показників підприємства.

2. Обрана тема актуальна через те, що при відсутності планових розрахунків фінансових показників, підприємство не може оперативного контролювати свої доходи і видатки та своєчасно приймати необхідні рішення.

3. Тема дипломної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – формування фінансових результатів та планування фінансових показників підприємств.

4. Задачі дипломної роботи відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

5. Автором визначено найкращий метод планування фінансових показників діяльності для досліджуемого підприємства.

6. Робота з керівником кваліфікаційної роботи вважається доброю. Практичне значення результатів дипломної роботи полягає у рекомендаціях щодо найкращого з розглянутих методів планування фінансових показників, які можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ «Нетікс».

7. Самостійність виконання завдань дипломної роботи хороша.

8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД.

10. Робота Байдали Є.І. виконана на замовлення підприємства та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Байдали Єлизавети Ігорівни рекомендується до захисту з оцінкою 86 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
к.е.н., доц. кафедри ЕА і Ф

Цуркан І.М.